

Beredskab

MARTS 2015

FORECAST

Hvad bringer fremtiden?

*Spørgsmålet kan ikke besvares konkret
Men dog alligevel*

*Fremtiden bringer en forudsigelig
uforudsigelighed...*

*og netop den konklusion inviterer os til
at vi sammen forbereder os på fremtidens
udfordringer, som et samlet Robust Samfund*

Hvad bringer fremtiden? Og hvordan kan vi sammen forberede os på fremtidens udfordringer for at sikre vores tryghed?

Årets første udgivelse af magasinet Beredskab dedikeres til diagnosticering af den nærmeste fremtid fra forskellige perspektiver: sikkerhedspolitik, trusselvurderinger og klimaudfordringer. Og til hvordan samfundet kan få flere robuste borgere.

For at kunne øge samfundets og individets tryghed må vi starte med at identificere og analysere det reelle sikkerhedsbillede for dagens samfund, både i en national og global optik.

2015 indledtes med dramatiske terrorangreb i Europa, også i Danmark. Forestillingen om Danmark som et altid trygt *fairytale*-land faldt sammen på et øjeblik, mens hele Danmark fejrede årets Valentine's Day. Den chokerende besked om et frygteligt terrorangreb i København fik os til at forstå vigtigheden af sikkerhed og tryghed.

Konklusionen er helt enkel: Vi må ruste os både individuelt og i fællesskab, så vi kan håndtere *alle* slags uforudsigeligheder. Også dem, vi aldrig troede skulle ske i Danmark. Vi må løbende tilpasse os de nyeste erfaringer.

Ønsker vi at være godt forberedt på de potentielle risici og kritiske situationer, er vi også nødt til at være opmærksomme på, hvordan mennesker træffer beslutninger i situationer præget af usikkerhed.

Forskning* peger på, at vores beslutningsprocesser i truende situationer generelt og systematisk baseres på fejlvalg: Er vi uforberedte, overskygger vores intuitive præferencer nemlig konsekvent mere rationelle beslutninger. I truende situationer er vi tilbøjelige til at overvurdere, hvor meget vi forstår af det, der foregår, og undervurdere den rolle, som tilfældighederne spiller (*Daniel Kahneman, *Nobelpristager 2002*). Derfor kan vi ruste os mod uforudsigeligheder, og agere mere rationelt, ved at forstå det store billede.

Jeg har inviteret tre af Danmarks mest fremtrædende eksperter, der netop kan beskrive det store billede – både når det gælder de danske og de internationale forhold – og har bedt om deres holdninger ud fra deres viden på det pågældende område.

Som resultat bringer vi en analyse af sikkerhedspolitikken ved Ole Kværnø, dekan på Forsvarsakademiet, vi bringer aktuelle trusselvurderinger ved seniorforsker ved DIIS, Lars Erslev Andersen, og et interview med DMI-klimaekspert, Jens Hesselbjerg Christensen, der vil få os til at fokusere mere på *vand* som modspiller ...

Vi bringer også et bidrag fra direktør for Beredskabsstyrelsen, Henning Thiesen, der giver sit bud på den aktuelle udvikling inden for redningsberedskabet og for de frivillige i de kommende år.

Og naturligvis ser vi nærmere på frivilliges indsats i de seneste måneders redningsarbejde og på Beredskabsforbundets succesprojekt: befolkningsuddannelsen *Robust Borger*.

Med denne udgivelse vil jeg inspirere til en proaktiv holdning – at forstå det store billede, tænke positivt fremad og bringe det allerbedste af os hver især ind i hverdagen, mens vi målrettet ruster os og forbereder os på kritiske situationer og sågar også *det værste* ...

Så vi sammen – som et samlet Robust Samfund – klarer fremtidens udfordringer.

Når hjælp er en æressag.

God læselyst og på gensyn!

A handwritten signature in brown ink that reads "Cath A. D.-S." in a cursive style.

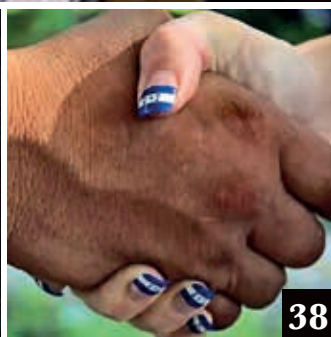
Cath Alexandrine Danneskiold-Samsøe
Chefredaktør

6

48

38

10

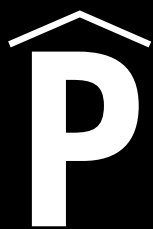
54

42

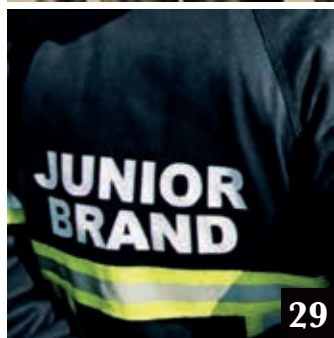
ARTIKLER:

- 2 Hvad bringer fremtiden? Og hvordan kan vi sammen forberede os på fremtidens udfordringer for at sikre vores tryghed
Af Cath Alexandrine Danneskiold-Samsøe
- 6 Selvhjulpne borgere er Beredskabets største ekstra ressource
Af Redaktionen
- 10 Vi må acceptere at det eneste vi med fuldstændig sikkerhed kan sige om fremtiden er, at den er usikker, foranderlig og helt umuligt specifikt at udsige holdbare spådomme om
Af Ole Kværnø
Indledning af Cath Alexandrine Danneskiold-Samsøe
- 16 Terror (latin) – Frygt / Rædsel
Af Lars Erslev Andersen
Indledning af Cath Alexandrine Danneskiold-Samsøe
- 23 Frivillige styrker det operative beredskabs robusthed hver dag
Af Redaktionen
- 29 Ungdomsbrandkorps – et vigtigt rekrutteringsgrundlag for fremtidens frivillige
Af Redaktionen
- 32 Vandet som modspiller...
Af Kim Berckentin
- 38 Førstehjælp på spansk...
Af Kim Berckentin
- 42 Frivillig tager kampen op mod Ebola
Af Redaktionen
- 48 'Gold Cross of Merit' til frivillige bag Projekt Østbørn
Af Redaktionen
- 50 Hurtig hjælp er helt afgørende for overlevelseschancerne ved hjertestop
Af Redaktionen
- 52 Robust Borger – det handler dybest set om parathed i samfundet
Af Kim Berckentin
- 54 Udfordringer for redningsberedskabet
Af Henning Thiesen, Direktør for Beredskabsstyrelsen

Parkering er en vigtig del af mobilitetskæden

I Danmark har vi tradition for at stå sammen. Det gør vi i vores beredskab, og det gør vi i mange andre henseender. Vi bør også stå sammen om at skabe den bedste parkeringsstrategi for vores byer. Sammen kan vi nemlig både gøre vores byer lettere tilgængelige og samtidig nedbringe trængslen og mindske CO² udledningen.

Ansvarshavende udgiver:
 Beredskabsforbundet
 Hedelykken 10
 2640 Hedehusene
 Tlf.: 35240000
 bf@beredskab.dk www.beredskab.dk
 Chefkonsulent v/ Beredskabsforbundet
 Steen Svanholmer

Protector:
 Hendes Majestæt Dronningen

REDAKTIONEN

Chefredaktør & Kreativ Chef:
 Cath Alexandrine Danneskiold-Samsøe
 cath@danneskiold-samsøe.com

SKRIBENTER:

Skribenter v/CDS Art & Visibility
 Kim Berckentin

DESIGN:

Cath Alexandrine Danneskiold-Samsøe
 cath@danneskiold-samsøe.com

FOTOGRAFER:

Beredskabsstyrelsen, skærmbilleder fra TV2 og dr.dk, Jonas Delborg Matias Øgendal, Flyvevåbnets Fototjeneste, Kåre Hangaard, Cath Alexandrine Danneskiold-Samsøe, Thomas Gøtze, Bjørn Nielsen, Henrik Stage, Niels Schmidt, Allan Nielsen, René Andersen, Rikke Søndergaard, Frivillige Faxe kredsen, Markku Suominen, Ejgil Boye Mortensen, Frank Thisgaard, Jeanette Dea Nørregaard, Palle Peter Skov, Heine Pedersen

COVER: Polfoto/Martin Lehmann

BAGSIDE: Polfoto/Corbis

BIDRAGSYDERE:

Ole Kværnø, Dekan ved Forsvarsakademiet,
 Lars Erslev Andersen, Seniorforsker ved
 Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS),
 Jens Hesselbjerg Christensen, Forskningsleder i
 Klimaforskningscentret ved DMI,
 Henning Thiesen, Direktør for Beredskabsstyrelsen,
 Ejgil Boye Mortensen, Frivillig Konsulent i Beredskabsforbundet,
 Rikke Søndergaard, officerskandidat ved Beredskabsstyrelsen i Herning,
 Frivillig ved Greve Brandvæsen, Bjørn Nielsen,
 Frivillig Sune Schønnemann, informationsassistent BF Region
 Hovedstaden, bidrag til beretningerne fra Beredskabsforbundets ansatte

ANNONCØRER:

Q-Park A/S
 Falck Danmark A/S

PRODUKTION:

Mediegruppen A/S
 Tlf.: 75841200 www.mediegruppen.net
 Dtp: Camilla Riber v/Mediegruppen A/S

Oplag: 13.000
 Medlem af Dansk Oplagskontrol
 Kontrolperiode 1. juni 2012 - 30. juni 2013

Nr. 01, Marts 2015,
 35. årgang

Selvhjulpne borgere er Beredskabets største ekstra ressource

Frivillige udgør omtrent halvdelen af det danske Redningsberedskabs ressource, og mange frivillige støtter og supplerer det operative beredskab med tusindvis af timer i deres fritid, hvert år. Denne ressource er både nødvendig og meget påskønnet i Danmarks samlede beredskab. Men frivillige kan også bidrage med at styrke beredskabet ved at sikre, at borgerne selv forbereder sig og véd, hvordan de skal handle, når ulykkerne sker, eller samfundet er presset ved store hændelser. Det er baggrunden for Beredskabsforbundets gratis befolkningsuddannelse Robust Borger, der for alvor fik vind i sejlene i 2014.

Af Redaktionen

Foto: Skærmbilleder fra www.dr.dk og www.tv2.dk

Beredskabsforbundets opgave er grundlæggende den samme, som den var i 1934, da forbundet blev grundlagt som Dansk Luftværnsforening, nemlig at oplyse befolkningen om, hvordan man bedst klarer sig igennem krisen – eller dengang også krigen – og så sørge for, at der er frivillige, der kan hjælpe til, når skaden er sket.

Truslen er ikke længere bomber fra luften, som det var i 1934 og i mange år frem, men konsekvensen af et komplekst samfund, der med alle sine fordele og goder også er sårbart: Noget så relativt udramatisk som en større strømafbrydelse kan hurtigt udvikle sig til en meget kritisk situation for borgere i et moderne samfund.

Betalingsystemer, der ikke virker, vandforsyning, der standser, og butikker, der ikke modtager varer. Heldigvis har Danmark en god og sikker infrastruktur, og vi oplever yderst sjældent store sammenbrud, ligesom alle myndigheder og virksomheder gør deres yderste for, at vi er robuste.

Alligevel bliver vi udsat for både naturskabte og menneskeskabte kriser, hvor redningsberedskabet, og samfundet, presses til det yderste. Senest har vi set storme og oversvømmelser som eksempler på det første, og februars tragiske terrorhændelse i København er et eksempel på det andet. Det uforudsete sker.

Det daglige operative beredskab er selvfølgelig tilpasset, så der kan sættes godt ind mod dagligdagens ulykker og ved større hændelser. Men ud over de frivillige er der ikke store reserver at trække på – beredskabet skal leve op til effektivitet, på samme måde som så mange andre institutioner skal det.

Og her er det, man selv som Robust Borger kan bidrage – Robuste Borgere er beredskabets største ekstra ressource.

Samspelet mellem borgere og myndigheder er afgørende for den bedst mulige udgang på ulykker og kriser. Og det er netop derfor, at Beredskabsforbundet i 2011 begyndte at se på, hvordan en befolkningsuddannelse i forebyggelse af ulykker kunne udvikles til at uddanne Robuste Borgere.

Vi har spurgt Beredskabsforbundets landschef, Per Junker Thiesgaard, om baggrunden for Beredskabsforbundets befolkningsuddannelse Robust Borger:

– Beredskabsforbundet havde i mange år fokuseret på førstehjælp og elementær brandbekæmpelse som de væsentligste elementer til at gøre borgerne mere selvhjulpne og redde liv – både til daglig og ved større hændelser. Vi mener fortsat, at førstehjælp og elementær brand er en helt afgørende del af enhver borgers færdigheder, men vi må erkende, at en Robust Borger i dag skal have flere færdigheder. Derfor tog vi udgangspunkt i, hvordan vi lærer hver familie at kunne tage vare på sig selv og sine nærmeste, når det uventede sker, siger Per Junker Thiesgaard.

– Det viste sig hurtigt, at vores samarbejdspartnere i redningsberedskabet, politiet og sundhedsvæsenet, havde rigtig gode ønsker til borgernes viden og kunnen – bare det at vide, hvornår man skal kalde på hjælp, og vide, hvad man kan forvente af hjælp, viste sig at være et stort ønske at bibringe danskerne. Altså en form for forventningsafstemning mellem beredskab og borger – så man også forstår, at der ikke er de samme muligheder for at få hjælp, når beredskabet er presset af store hændelser, som der er til daglig.

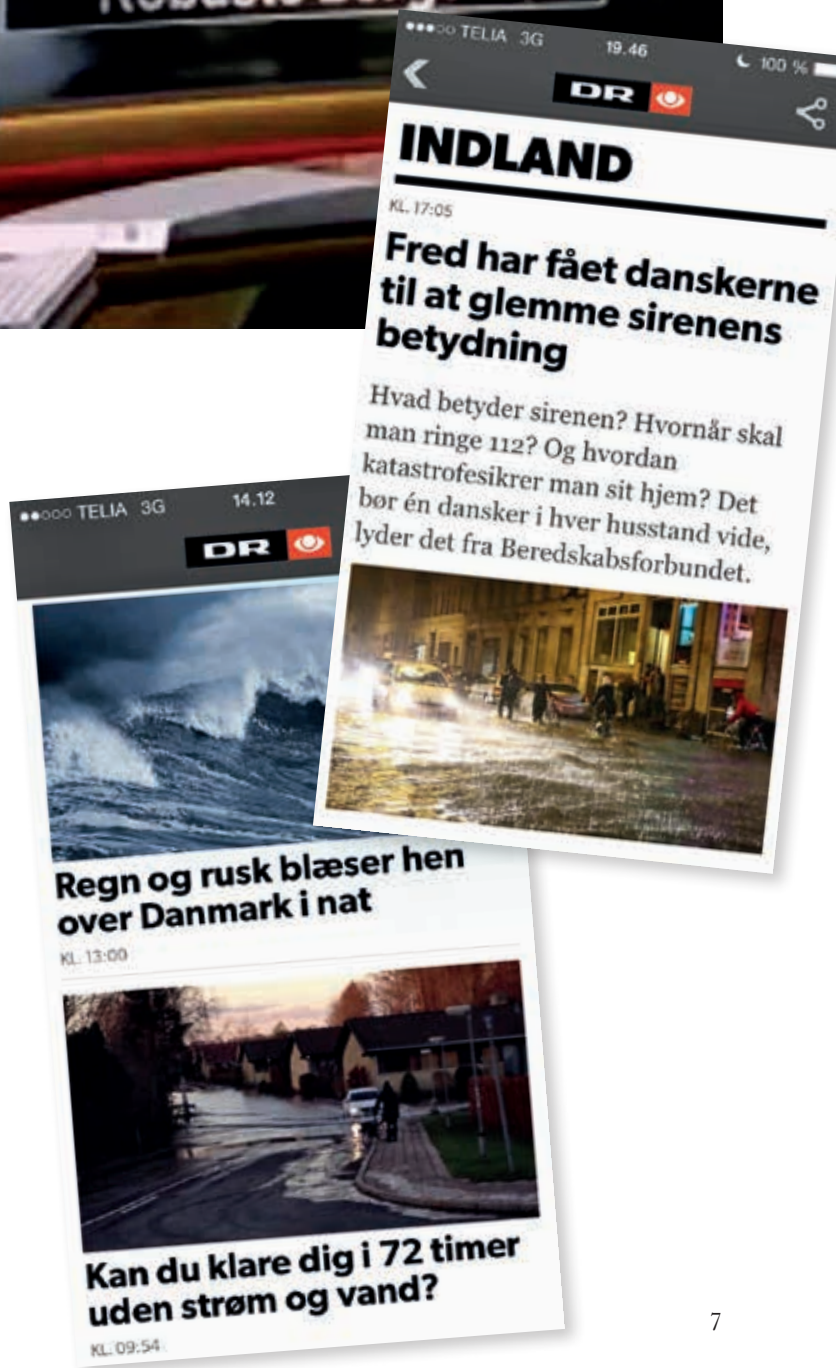

– Og at man derfor må kunne klare sig selv – og tage vare på sine nærmeste. Det kræver også, at man forbereder sig og tænker forebyggende, når der f.eks. udsendes varsler om storm, eller politiet udsender en beredskabsmeddelelse. Alle de ting lærer man som Robust Borger. Det har en enorm værdi for robustheden af det samlede beredskab – og for samfundets tryghed. Beredskabet efterspørger med andre ord så mange Robuste Borgere som muligt. Og den opgave har vi grebet og er i gang med at løse.

Flere frivillige, så vi kan uddanne mindst én Robust Borger i hvert hjem

Beredskabsforbundet er forankret lokalt ud over hele landet, og netop denne nærhed og dette lokalkendskab er helt afgørende for de muligheder, som Beredskabsforbundet har for at gøre denne vigtige opgave til en succes.

Frivillige i Beredskabsforbundet har i de seneste par år arbejdet intensivt med at udvikle indholdet af Robust Borger – det er sket i tæt samarbejde med Beredskabsstyrelsen og med beredskabschefer og Beredskabsforbundets egne forebyggelseskoordinatorer landet over.

I sommeren 2014 var indhold og materialer klar, og de første undervisere uddannet i at bruge det nye materiale – og de første erfaringer fra afholdte befolkningskurser var meget positive.

Men hvor der er omtrent 5.000 frivillige, der er klar til at sætte ind med støtte til det operative beredskab landet over, så var frivillige med fokus på Robust Borger fortsat en relativ beskedent skare på et par hundrede frivillige.

Og selvom denne frivilligstyrke er højt motiveret, dygtig og godt uddannet, så kan Beredskabsforbundets vision for Robust Borger, nemlig at der skal være mindst én uddannet Robust Borger i hvert hjem, godt virke lidt uoverskuelig.

En anden udfordring, de frivillige stod over for, var at forklare befolkningen, at det er en rigtig god ide at tage uddannelsen – både for dem selv og deres familie, men også for samfundet som helhed.

Førstehjælp var en let vare at 'sælge' – men hvordan skulle man skabe stor opmærksomhed om Robust Borger?

Det kræver en plan. Det kræver flere frivillige. Og det kræver nytænkning.

Og svaret kom, inden året var omme – og på flere måder. Først og fremmest iværksatte Beredskabsforbundets landsledelse det sidste trin af sin strategi, der betyder, at Beredskabsforbundet vil hverve og uddanne 1.500 frivillige landet over, der har Robust Borger som fokus.

– Vi forsøgte i flere år at få de nuværende frivillige til at gå ind i arbejdet med Robust Borger også. Det er der også mange, der har gjort, men slet ikke mange nok. For har man meldt sig som frivillig i redningsberedskabet for at være en del af det operative beredskab, siger det nok sig selv, at man ikke nødvendigvis brænder for at stå i et klasseværelse og uddanne befolkningen – det er nogle andre ting, der motiverer, forklarer Per Junker Thiesgaard.

– Derfor skal vi ud at hverve nye frivillige, der har lyst og kompetencer til netop denne opgave. Dem er vi sikker på, at vi finder – og vi tror nu også, at der vil være flere blandt de nuværende frivillige, der får lyst til at være med, når de ser, hvad Robust Borger egentlig er.

– Det er afgørende, at frivillige, der vælger at bruge deres fritid i Beredskabsforbundet, får en god og relevant uddannelse, og at de ud over at have en opgave med at uddanne befolkningen også kan se, at de selv kan gøre stor nytte, når det uventede sker.

Derfor lægger vi op til, at disse frivillige også står til rådighed for samfundet under større hændelser og kriser med det, vi kalder for Tryghedspunkter.

– Et Tryghedspunkt er et fysisk samlingspunkt, hvor borgere kan søge hen for at få mere information fra myndighederne, en kop kaffe, tørt tøj, tryghed eller et måltid mad – helt afhængigt af situationen. Vi er inspireret af Stormflods Cafeen, som Frederikssund-Halsnæs' frivillige etablerede i Hyllingehus efter oversvømmelserne i kølvandet på stormen Bodil. Og ligesom vi gjorde under udviklingen af Robust Borger, vil vi sammen med vores samarbejdspartnere undersøge, hvilke opgaver man gerne vil have løst med et Tryghedspunkt, hvilke relevante kompetencer vi skal stille med, og hvilket materiel vores frivillige skal have til rådighed.

– Vi forklarer de nye frivilliges opgave sådan: Når solen skinner, underviser de befolkningen i at blive Robuste Borgere, og når det stormer, støtter de samfundet med deres Tryghedspunkt. Og vi vil gerne have en sådan lokal frivillig styrke forankret i forbundskredse i hver kommune landet over.

To pilotprojekter er sat i søen med dette fokus – nemlig at oprette forbundskredse, der har disse opgaver som hovedopgaver. Kredsene er på vej, og i 2015-16 vil erfaringerne fra projektet blive evalueret med henblik på at udvide frivilligskaren i resten af landet, enten som en del af eksisterende forbundskredse, eller hvor de ikke findes, som nye kredse.

Men der kom også hjælp fra anden side: Mediestormen Alexander

Stormen Alexander ramte Danmark næsten på årsdagen for stormene Allan og Bodil. Op mod stormen var der derfor stor medieinteresse, og forventningerne var, at Alexander ville blive en strid omgang, dog knap så voldsom som Bodil.

I virkeligheden blev stormen Alexander ikke til helt så meget i Danmark, men den fik en uventet indvirkning på Robust Borger.

Hvad der startede med en hilsen til pressen fra Beredskabsforbundet Region Midtjyllands forebyggelseskoordinator, Jan Vestentoft, endte med en sand mediestorm. Budskabet var, at borgerne skulle være opmærksomme på, at det var vigtigt at forberede sig og sit hjem til stormen Alexanders ankomst – og den henvendelse bredte sig over hele landet med utallige henvendelser til Beredskabsforbundets regioner og Landssekretariat. Robust Borger blev omtalt lokalt i hele landet og i flere landsdækkende medier oveni – som kronen på værket blev Robust Borger en af hovednyhederne i TV2 News samme aften.

10. december i
Læseklubbernes julekalender

REAL-TRÆNER EFTER REKORD: Aldrig troet på 19 sejre i træk
SCHWEIZISK TRIUMF: Basel sender Liverpool ud på Anfield

Fred har fået danskerne til at glemme sirenens betydning

Hvad betyder sirenen, hvordan katastrofesikrer man sit hjem? Det bør én i hver husstand vide, lyder det fra Beredskabsforbundet.

GUIDE Sådan klarer du 72 timer uden el og vand

LÆS OGSÅ Kan du klare dig i 72 timer uden strøm og vand?

Cameron efter CIA-rapport: Tortur er

Charlotte Lund, regionsleder Region Midtjylland, skrev på regionens website:

”Kl. 11.30 i dag onsdag den 10. december viste en optælling, at mere end 1.000 borgere på landsplan har henvendt sig om deltagelse i et af vores kurser. Tilmeldingerne strømmer stadig ind, og vi kniber os selv i armen og tænker, ”hvad kan det her dog ikke blive til?”.

Heldigvis er en god del af disse borgere fra vores region. I skrivende stund har vi flere end 150 tilmeldinger, og vi arbejder hårdt på at tilbyde disse engagerede borgere et kursus allerførst i det nye år.”

Alle regioner kom i ilden. Det kom ’uden varsel’, og heldigvis var mange gode kræfter klar til at stille op til denne lidt uvante situation. Selvom efterspørgslen langt oversteg, hvad den nuværende frivilligstyrke er vant til at klare, så greb man vanen tro opgaven og løste den.

Vejen er banet for fremtidens Beredskabsforbund

Mediestormen Alexander viste Beredskabsforbundet og de mange frivillige, at befolkningsuddannelsen Robust Borger ikke bare er et ønske fra forbundet og beredskabet – men også er efterspurgt i befolkningen.

Landschef Per Junker Thiesgaard opsummerer: ”Vi har nu fået det bedst mulige udgangspunkt for at udvikle Beredskabsforbundet i fremtiden. Så her, hvor et begivenhedsrigt 80-års jubilæumsår går på hæld, kan vi begynde at skimte omridset af fremtidens Beredskabsforbund, der lægger lige stor vægt på sine to hovedopgaver:

– *Det Robuste Beredskab*: at hverve, informere og være organisatorisk ståsted for alle frivillige i det danske redningsberedskab

– *Den Robuste Borger*: at uddanne en million danskere til Robuste Borgere og få en dialog med befolkningen. Disse to indsats er hjørnestenene i vores bidrag til at skabe et Robust Samfund, der sammen med vores deltids- og fuldtidsansatte og værnepligtige kollegers indsats gør samfundet tryggere.”

Borgerne vil gerne være mere selvhjulpne og kunne tage vare på sig selv og sine nærmeste – også når det uventede sker. Beredskabsforbundet kan i tæt samarbejde med beredskabet sikre, at det robuste beredskab går hånd i hånd med den Robuste Borger og dermed er med til at skabe et robust samfund med en øget tryghed.

Vi må acceptere at det eneste vi med fuldstændig sikkerhed kan sige om fremtiden er, at den er usikker, foranderlig og helt umuligt specifikt at udsige holdbare spådomme om

Af Ole Kværnø
Indledning ved Cath Alexandrine Danneskiold-Samsøe

For at lave en prognose om fremtiden fra et sikkerhedspolitisk perspektiv kræves stor viden, erfaring og indsigt i den nationale såvel som internationale verden. Blandt de mest efterspurgte eksperter på dette område, som bidrager til, at det danske forsvars chefer kan kæmpe og vinde i morgendagens konflikter, er Ole Kværnø.

Ole Kværnø er dekan ved Forsvarsakademiet, og tidligere chef for Institut for Strategi, med tidligere top-poster som blandt andet Nato-chef i Afghanistan med ansvar for god embedsførelse i fem provinser i det sydlige Afghanistan.

Det er netop Ole Kværnø, jeg har inviteret til at skitsere en forestilling om fremtidige sikkerhedspolitiske perspektiver og mulige udviklinger for os.

Ole Kværnø er kendt for sine velbegrundede analyser, så derfor var jeg ikke overrasket over hans indledende forbehold - at der ikke findes nogen krystalkugle, man kan kigge i for at spå den sikkerhedspolitiske fremtid.

Fordi, som han siger: "At lave sikkerhedspolitiske vejrudsigter er forbundet med lige så store usikkerheder som meteorologiske. At vi altid ønsker os tilstrækkelig viden eller forestilling om fremtidens sikkerhedspolitiske trusler og risici, til at kunne planlægge kapaciteter og lægge strategier for undgåelse eller imødegåelse af kritiske situationer, er omvendt en helt legitim og konstruktiv politisk ambition. Så vi kan og skal forsøge at sige noget så meningsfuldt og konstruktivt om fremtiden, at vi får noget at basere vores planlægning på. Men vi må acceptere, at det aldrig kan blive præcist eller fuldt dækkende. Med det som vores udgangspunkt kan vi ikke få et videngrundlag, der tillader os at opstille specifikke kapaciteter til håndtering af et eller flere præcise scenarier. Vi må derfor bruge den generelle analyse til at etablere bredde i vores kapaciteter og skabe mulighed for tyngdeforskydning i evnen til at indsætte dem.

Vi har altså per definition brug for mangfoldige og varierede kompetencesæt i vores kapaciteter.

Og præcist dette er grunden til, at vi nu og i fremtiden er fuldstændigt afhængige af frivillige bidrag til både forsvar og beredskab. Uden frivillige ville vi aldrig kunne skabe og fastholde den bredde, der er nødvendig for at kunne være agile og omstillingsparate, eller kunne at skabe tyngde og dybde, der hvor der pludselig er brug for det."

På de følgende sider, deler Ole Kværnø sine tanker og vurderinger med os om generelle og velbegrundede sikkerhedspolitiske tendenser.

Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste

Generelle tendenser - Megatrends og Drivere

Hvis vi som udgangspunkt accepterer, at det ikke er meningsfuldt at udsige specifikke spådomme om fremtidige sikkerhedspolitiske scenarier, er vi henvist til at gøre det næstbedste, nemlig at forsøge at udlede nogle generelle tendenser, som man kan kalde 'megatrends', og nogle underliggende dynamikker, som man kunne kalde 'drivere', der vil skabe de specifikke udviklinger, som vi per definition ikke kan analysere os præcist frem til.

Om Megatrends og Drivere kan vi nemlig sige en del præcist og analytisk velbegrunder. MEN selv her er det nødvendigt med et dygtigt forbehold... Selv når vi kommer frem til velbegrunderede konklusioner om, hvad der vil påvirke sikkerhedstrusler og risici, bliver vi alligevel ofte ramt af strategiske chok, når en sikkerhedshændelse indtræffer, som vi overhovedet ikke have forudset – det vi i strategisk efterretningstjeneste kalder 'Sorte Svaner'.

'Lange Megatrends'

- Hvis vi skal forsøge at få overblik over de generelle tendenser – eller såkaldte 'lange megatrends', der har kende-

tegnat sikkerhedsudviklingen de seneste år – og som forventeligt vil gøre det de næste årtier, træder to forhold meget tydeligt frem, nemlig magtforholdet *inden* i staterne og magtforholdet *mellem* staterne.

Magtforholdet inden i staterne

- Magtforholdet, som vi har kendt det siden 1648 med staten i centrum, beskyttelse af statens indre anliggender og statslig sikkerhed som det fuldstændigt dominerende, er under forskydning og især tre 'megatrends' er tydelige:

1. Individuel sikkerhed maksimeres på bekostning af statens sikkerhed. Det pres, vi i Vesten har set gennem de seneste seks-syv årtier, i retning af større individuelle, borgerlige og demokratiske frihedsrettigheder som ytringsfrihed, stemmeret, menneskerettigheder og demokratisk frisætning slår nu også tydeligt igennem i resten af verden udenfor Vesten.

Under hele Den Kolde Krig var der – også i Vesten om end i mindre grad end udenfor – en tydelig tendens til at prioritere statens sikkerhed på bekostning af individets.

Det er slet ikke tilfældet længere og det falder sammen med en global tendens til frisætning af individet og individualisering af stort set alle livs- og samfundsforhold, som måske ses tydeligst med fremvæksten af allehånde globale og universelle sociale medier, som alle sætter individet i centrum.

Der er altså pres på statens sikkerhed – og det presser selv-sagt især autokratiske regimer udenfor Vesten, tydeligst i Mellemøsten, Arabien, Afrika og Asien.

2. Overalt vokser middelklassen og presser på for at få politisk indflydelse. Også denne 'megatrend' har præget Vesten i hele anden halvdel af sidste århundrede, og nu ser vi den slå tydeligt igennem i resten af verden.

Økonomisk vækst skaber en voksende økonomisk middelklasse, der i takt med dens stigende økonomiske indflydelse også føler ret til – og gør krav på voksende politiske indflydelse.

Det skaber pres på staten – især i autokratiske stater udenfor Vesten, hvor magten traditionelt har været begrænset til en lille elite uanset om den har været politisk-ideologisk, arveligt, religiøst eller traditionsbundet. Også det konfliktpres er tydeligt i Mellemøsten, Arabien, Afrika og Asien.

3. Kønskløften bliver stadig mindre overalt. Også denne 'megatrend' har præget magtudviklingen i det, vi tidligere kaldte de industrialiserede del af verden i de sidste seks-syv årtier og den slår nu igennem med fuld kraft i resten af verdenen. Det presser især staten og magteliterne i autokratiske religiøst eller traditionsbundne stater, tydeligst i Mellemøsten, Arabien og Afrika.

Magtforholdet mellem staterne

- Magtforholdet mellem staterne, altså staternes relative magtfordeling, som vi har kendt dem siden 1. Verdenskrig, er under forskydning og især tre 'megatrends' er også tydelige der:

1. USA's nedstigning. Siden Første Verdenskrig har USA været den hypermagt, alle andre stater orienterede sig efter. På trods af den ideologiske konfrontation og blokdelingen af verden under Den Kolde Krig i perioden 1945-1989, spejlede også i den periode den sovjetisk dominerede blok sig i USA – ikke omvendt.

Der var imidlertid under Den Kolde Krig to militære poler, der holdt hinanden i skak - og det internationale system fastlåst og stationært. Efter kommunismens sammenbrud i 1989 og Sovjetunionens opløsning i 1991 stod USA tilbage som den eneste tilbageværende altdominerende supermagt, der hele resten af verden orienterede sig mod på alle parametre – en såkaldt hypermagt.

Det forhold er ved at ændre sig, og selvom det ændrer sig langsomt, vil det alligevel påvirke den sikkerhedspolitiske udvikling også på det helt korte sigt. Med vigende økonomi, vigende militære kapaciteter og stigende indenrigspolitiske og –økonomiske problemer, vil USA være mindre tilbøjelig til at påtage sig ansvaret for især regionale sikkerhedspolitiske kriser eller hændelser, menneskeskabte eller naturlige, end USA har været de sidste 25 år. Det vil lægge et pres på andre stormagter og ikke mindst USA's allierede for at påtage sig et stadigt større ansvar og en større del af byrderne.

2. Asiens og især Kinas opstigning. Samtidig med USA's nedstigning i absolut forstand har Asien med især Kina og i mindre grad Indien som de dominerende eksempler været inde i en stabil og -i hvert fald økonomisk set – voldsom opstigning. Også selvom tempoet er gået ned siden 2010, er den lange tendens meget tydelig: Asien er det 21. århundredes produktionshal og Kina den ledende producent. Kina har imidlertid ikke hidtil demonstreret at have ambition om at træde i karakter som et vaskeægte supermagt, der påtager sig ansvar for håndtering af regional og global sikkerhed udover sine egne helt snævre og direkte interesser.

3. Ruslands nedstigning. Efter Sovjetunionens opløsning og det følgende fuldstændige russiske økonomiske sammenbrud har Rusland de seneste 15 år haft en betydelig energi-økonomisk vækst, som måske kortvarigt har kunnet nære ambitionen om Ruslands tilbagekomst som stormagt efter den voldsomme nedstigning.

Den energi-økonomiske voldsomme vækst er imidlertid aldrig blevet vekslet til økonomiske eller politiske struktur-reformer, som ville være nødvendige for udviklingen af en stærk, sammenhængskraftig stormagt, som andre stater ville ønske at orientere sig imod. Tværtom fremstår Rusland efter annekteringen af Krim og tvangsødelæggelsen af den ukrainske stat som en skrøbelig og muligvis desperat stat præget af enorme økonomiske, politiske, demografiske, sociale og etniske udfordringer.

'Drivere' eller underliggende dynamikker

- Ligesom med de meget tydelige 'megatrends', er tilsvarende nogle meget tydelige 'drivers', der træder frem, når vi ser på de dynamikker, der vil påvirke sikkerhedsudviklingen både på kort og på lang sigt. Her skal de tre vigtigste fremhæves:

1. Befolkningstilvækst fra for mange mennesker til alt for mange mennesker de forkerte steder. I 1900 befolkede ca. 1.6 milliarder mennesker jorden. I 2000 var vi 6 milliarder. Dagens tal for verdens befolkning er over 7 milliarder mennesker og selv en forsigtig prognose viser, at tallet vil være mellem 9 og 10 milliarder i 2050. Det i sig selv skaber et stort pres på verdens samlede ressourcer, men når vi lægger den demografiske fordeling oven i, får vi et uimodståeligt pres: I Europa er prognosen negativ, i Nordamerika og i Latinamerika flader befolkningstilvæksten stort set helt ud. Samlet set vil ca. 60 lande enten ikke vokse eller direkte skrumpe (eksempelvis Europa, Japan, Rusland). Men mellem 2010 og 2050 vil Afrikas befolkning fordobles fra 1 milliard til 2 milliarder. Asiens befolkning vil vokse fra 4.1 til 5.5 milliarder, altså med 33% og Mellemøstens største land, Ægypten vil vokse med 85% til 122 millioner mennesker.

Det i sig selv skaber et stort migrationspres med de sociale implikationer, det medfører både på de lande, der emigreres fra og de, der immigreres til. Læg dertil, at der allerede nu er et underskud på ca. 160 millioner kvinder og i Asien alene et underskud på over 100 millioner. Den dynamik forventes at fortsætte, hvilket selvsagt vil medføre meget store sociale implikationer og i sig selv skabe ustabilitet.

Læg yderligere dertil at migration ikke kun er et stabilitetsproblem mellem stater. Urbanisering – eller migration fra land til by er en uafvendelig dynamik, der selv i en forsigtig prognose vil betyde, at hvor ca. 50% af verdens befolkning i dag bor i byer (og heraf ca. 1 milliard i slum), vil ca. 70% i 2050 bo i byer (og mod 3 milliarder i slum).

2. For lidt energi. Verdens kendte fossile energi ressourcer (kul, olie, gas) viger for mellem 2050 og 2070 at være udtømte. Det i sig selv skaber ustabilitet, men det forstærkes af, at vi allerede i 2030 kan forvente en stigning i energibehovet på 40%, begrundet dels i demografisk vækst og dels i en økonomisk vækstprognose med et globalt gennemsnit på 2%.

Hvis den nuværende energifordeling fremskrives, vil 75% eller mere af den nødvendige energitilvækst komme fra fossile brændstoffer. Det i sig selv er et ganske stort stabilitetsproblem.

3. For lidt vand og for lidt mad. Man kan diskutere årsagen til de klimaforandringer, verden undergår fra nu og til 2050 uden at det gør os meget klogere. Uanset årsagerne er effekterne uomtvistelige. Den globale klimaforandring, hvor store områder bliver i stigende grad mere tørre, medens andre mindre områder bliver vådere, skaber et meget stort pres både de absolutte vandressourcer og derfor også på evnen til lokalt at kunne producere mad; og på den relative vandfordeling, altså på hvem, der har adgang til vand – og hvem der ikke længere har med de stabilitetskonsekvenser, det uomtvisteligt vil have.

I sig selv siger disse tre 'drivere' jo ikke meget, men det, der bør holde os lidt vågne om natten, er hvis de begynder at konvergere – altså optræde samtidigt og i de samme regioner. Og det er faktisk tilfældet: Befolkningspresset i alle de diskuterede dimensioner, energipresset såvel som vand- og madpresset vil optræde i stadig stigende grad frem mod 2050 i Afrika og Asien. Men allerede nu kan vi begynde at se stabilitetskonsekvenserne. Når vi dertil lægger de forventelige naturligt skabte hændelserne, som også vil følge af effekterne af klimaforandringerne, er der al god grund til at indstille militær og beredskab på at bidrage til stabilisering om konsekvenshåndtering langt udenfor vores eget nærområde.

Hertil skal selvsagt lægges de diskuterede 'megatrends', der dels medfører store udfordringer både inden i staterne især udenfor Vesten; og dels medfører en forskydning i, hvem blandt de store stater eller koalitioner af stater, der kan og vil påtage sig et ansvar for at håndtere sikkerhed globalt og regionalt. USA har traditionelt været den magt, hele verden har vendt sig mod i forventning om amerikansk ansvarspåtagelse.

Det kan verden kun i vigende grad forvente i fremtiden. Kina har ikke vist vilje til at påtage sig et forøget ansvar. Europa har retorisk forsikret siden midt 90'erne at Europa gerne vil, men det store spørgsmål er, om Europa kan...

Endelig er der selvsagt en række ubekendte faktorer, som muligvis kan være regulære '**game changers**'.

Det kunne eksempelvis være:

- 0-vækst i USA, Europa, Japan, Kina
- Tilbagerulning af demokratibølgen
- At den eksponentielle teknologivækst får multiple teknologier til at konvergere

Når til slut hele regnebrættet skal gøres op står den indledende pointe stadig helt centralt:

Vi kan sige noget meningsfuldt om de generelle forhold, dynamikker og tendenser, som påvirker udviklingen af sikkerhedstrusler og – risici.

MEN vi kan ikke med nogen rimelighed sige noget specifikt om de konkrete scenarier, der vil udvikles.

Det har, som sin eneste logiske konsekvens, at vi må og skal satse på bredde fremfor dybde i vores kapacitetsudvikling i både militær og beredskab.

Vi har altså brug for rigtigt mange forskellige kompetencer med stor omstillingsparathed i vores kapacitetsudvikling – og derfor er de frivillige bidrag til beredskab og militær uundværlige.

Ude såvel som hjemme! På kort såvel som på lang sigt!

Ole Kværnø (f. 1961)

Dekan, Forsvarsakademiet (siden 2013); Chef for Institut for Strategi, Forsvarsakademiet (2011-2013); Chief Governance, Regional Command South, Kandahar, ISAF (2009-2010); Chef for Institut for Strategi, Forsvarsakademiet (2013-2009); Dekan og Chef for Institut for Forsvarsstudier, Baltic Defence College, Tartu, Estland (1998-2003); Lektor i Statskundskab ved Hærens Officersskole (1994-1998); Fuldmægtig, Forsvarets Efterretningstjeneste (1990-1994); Sikkerheds- og Forbindelsesofficer, CSCE's Konferencesekretariat (1990); SIGINT Analyseofficer, Forsvaret (1987-1989); Forbindelsesofficer, UNFICYP, Cypern (1986-1987); Lærer, Russisk og Taktisk Efterretningstjeneste, Forsvaret (1984-1986); Vagtmester, Ambassaden i Moskva (1982-1983);

Uddannelse: 2014 Senior Manager of National Security Leadership, George Washington University; 2007 International Symposium Course, National Defence University, Beijing, Kina; 2007 Strategisk Ledelse; 2003 Sikkerhedspolitisk Kursus; 2003 NATO Defence College Generals', Flag Officers' and Ambassadors' Course; 1990 Cand. Scient. Pol.; 1982 Sprogofficer, Russisk, Institut for Sprog, Forsvarsakademiet.

Terror (latin) – Frygt / Rædsel

Studietur April 2014, Lars Erslev Andersen på hovedvejen mellem Bethlehem og Hebron på Vestbredden, Palæstina

For at skabe et robust samfund, er det nødvendigt at forstå risici og samfundets udfordringer i den tid vi lever i.

Jeg har derfor inviteret én af Danmarks mest fremtrædende forskere indenfor terrorisme og sikkerhedspolitik, Lars Erslev Andersen, til at komme med sit bud på, hvordan man egentlig vurderer en trussel, og om terrortruslen mod Danmark er større eller mindre i dag end tidligere, og samtidig har jeg bedt om hans prognose for fremtiden.

*Af Lars Erslev Andersen
Indledning ved Cath Alexandrine Danneskiold-Samsøe*

Lars Erslev Andersen er seniorforsker ved DIIS, foredragsholder, forfatter, med en særlig interesse i Mellemøsten, og en ivrig debattør i blandt andet DR Nyheder, hvor han som en erfaren terror-analytiker giver bud på trusselsvurderinger.

Min invitation blev venligt modtaget. Lars Erslev Andersen er nemlig præget af frivillighedens ånd, og er opvokset i et hjem, hvor både hans far og han selv, var engageret i frivilligt arbejde med tilknytning til Civilforsvaret.

Vi mødtes kort efter for at tale om artiklens vinkel, med terrorisme som hovedtema, men ud fra et bredere perspektiv. Men da skete det, at Paris blev ramt af tragisk terrorangreb med mange dræbte. Derfor besluttede vi også at bringe hans analyse af terrorangrebet i Paris, og beskrive hvorfor denne terrortragedie udviklede sig så bredt, og også berører Danmark.

Men selvom terrorangrebene i Paris berørte mange, føltes terrorisme på en måde stadig 'ret fjern' for flere af os herhjemme... Indtil kort efter, lige op til magasinets deadline ... den 14. februar 2015... hvor Danmark direkte blev ramt af terrorangreb... Det største angreb i Danmark i nyere tid!

De frygtelige omstændigheder med flere skyderier i København, tre dræbte, og fem politifolk sårede, har helt overskygget vores alles tilværelse med deres chokerende udfald. Og hele Danmark forstod i et og samme øjeblik, hvor vigtigt det er, at stå sammen og ruste os, også mod terrorisme.

Højaktuelt bringer vi terrorvurderinger ved seniorforsker ved DIIS, Lars Erslev Andersen.

Sympathy for the Devil

Terrorisme: ”Ondskabens netværk” drager både hjemme og ude, men måske mere af sociale end af religiøse grunde

Godt fire uger efter at Frankrig var blevet ramt af terrorisme i Paris rettet mod satirebladet Charlie Hebdo og de efterfølgende gidseltagninger, blev København 14. februar genstand for skudattentater, der først var rettet mod et debatmøde om ytringsfrihed og blasfemi, hvor den svenske kunstner Lars Vilks deltog. Senere på natten angreb gerningsmanden synagogen i Krystalgade. Gerningsmanden blev selv skudt og dræbt af betjente, da han tidligt 15. februar nægtede anholdelse og i stedet åbnede ild mod politiet.

På det tidspunkt var politiet bekendt med hans identitet, men holdt det hemmeligt for offentligheden af hensyn til efterforskningen. Politiet vidste imidlertid, at det drejede sig om en 22 årig ung mand, der kun to uger tidligere var blevet løsladt fra fængslet, hvor han havde afsonet en alvorlig voldsdom. Myndighederne kendte den unge mand som stærkt voldelig og kriminel med forbindelser til bandemiljøet og desuden havde kriminalforsorgen advaret Politiets Efterretningstjeneste, PET, om, at han udviste tegn på radikaliserings, hvilket i denne sammenhæng betød, at han stod i begreb med at blive militant islamist og derfor var på en liste med 39 navne, som man mente kunne være potentielle terrorister.

Denne bekymring viste sig velbegrunderet. I hvert fald dukkede Omar Hamid el-Hussain, som gerningsmanden hed, op til et debatmøde i kulturhuset Krudttønden på Østerbro, hvor han blev årsag til, at en 55 årig dansk filminstruktør blev dræbt af skud og tre politifolk såret. Omstændighederne omkring drabet og skyderiet er endnu uklart og det er det forhold også, at det lykkedes den unge mand at flygte fra gerningsstedet. Han dukkede senere på natten op ved synagogen i Krystalgade, hvor en vagtmand blev skudt og yderligere to politibetjente såret. Hen på morgenen blev han som nævnt selv dræbt af politiets skud.

Påfaldende ligheder i Charlie Hebdo og #Cphshooting: Homegrown voldsmænd kendt af myndighederne

Forløbet af det, der i internationale medier hurtigt blev navngivet *the Copenhagen shooting* (#Cphshooting) bar i det mindste på det overfladiske niveau påfaldende ligheder med terrorangrebet og gidseltagningerne i Paris 7. januar: Først blev et mål relateret til den såkaldte Muhammedtegningesag angrebet (debatmødet med Lars Vilks), dernæst blev der skudt mod et jødisk mål og både i Paris og København blev der anvendt automatvåben.

Faktisk er der endnu flere ligheder. Forud for volden havde myndigheder både i Paris og København diskuteret terrortruslen som værende i vækst med henvisning til, hvad der kaldes Syrienkrigere. Man var og er bekymret for, at mennesker, der tager til Syrien for at kæmpe i borgerkrigen der, vil blive radikaliseret, få våben- og kamptræning og komme hjem som hellige krigere, der vil organisere terrorisme i landet. Men hverken i Paris eller i København var den faktiske terrorisme gennemført af Syrienkrigere: Ingen af de tre franske terrorister havde været i Syrien (eller Irak) om end den ene af de to brødre, Saïd Kouachi, der likviderede satirebladets redaktion, havde været i Yemen, først som arabisk studerende og senere nogle måneder i 2011 på besøg hos den højt profilerede jihadleder Anwar al-Awlaki.

Heller ikke Omar Hamid el-Hussain havde været i Syrien selvom han ifølge nogle bekendte kort før sin løsladelse fra fængslet skulle have bebudet, at han ønskede at slutte sig til Islamisk Stat. Både franskmændene og dansk-palæstinenserne Omar havde været i klammeri med myndigheder og havde fængselsstraffe. Men mens de franske terrorister i årevis var kommet i et kendt miljø med sympati for jihad og forbindelser til jihadgrupper i Algeriet og Irak samt til personer fængslet for terrorisme i Paris i 1995 var Omar ikke kendt som del af islamistiske miljøer i København. Faktisk står der i hans personbeskrivelse i den seneste dom, der i 2013 sendte ham to år i fængsel for et makabert og umotiveret knivoverfald i et S tog intet om, at han skulle komme i radikaliserede miljøer.

Han beskrives som uligevægtig med et hidsigt temperament og med et muligt hash-misbrug. Blandt kammerater var han kendt for sit had mod jøder, der begrundes sig i vreden over palæstinenserne situation, som i den såkaldte ”Gaza-stribe” i Nordvest kvarteret ofte udarter til decideret hadefulde udfald mod jøder. Det var også kendt, at han mente religionen skulle respekteres og at det følgelig var forkert at gøre grin med profeten Muhammad. Men decideret ideologisk eller fundamentalistisk religiøs var han ikke.

Selvom der således er nogle klare forskelle mellem franskmændene og danske Omar står det dog tilbage, at de alle sammen var særdeles gode kendinge af politi, fængselsvæsen og efterretningstjenester. Der kan opsummerende være grund til at slå fast, at gerningsmændene bag Paris og København terrorismen ikke var Syrienkrigere, ikke havde kæmpet i krigszoner, at de havde kriminel og voldelig baggrund og at de var gode kendinge af politi og sociale myndigheder.

SENIORFORSKER, DIIS

Lars Erslev Andersen

DR 2

Handlingsplaner mod radikaliserings og tiltag mod Syrienkrigere ville i begge tilfælde have været irrelevante for at forhindre deres voldshandlinger. Integration, politisk såvel som økonomisk, og resocialisering ville i bedste fald have forhindret dem i deres terrorisme og i værste fald skulle de have været under konstant opsyn.

Ikke desto mindre var den politiske diskussion i forlængelse af Paris terrorismen 7. Januar en kamp om at komme med de mest vidtgående forslag rettet mod Syrienkrigere. Det så man både i Frankrig og Danmark.

Og på trods af, at man i årevis havde diskuteret, både politisk og i forskningen, at radikaliserings var en særlig risiko i fængsler og derfor havde gennemført en række initiativer til at modvirke dette i form af imam-uddannelse og mentorordninger samt at der intet kendskab var til, at Omar skulle være blevet radikaliseret, forstået som skolet i jihad, i fængslet, blev nye tiltag mod radikaliserings sat på dagsorden af såvel regering som opposition i det danske folkestyre - og ikke initiativer til bedre integration, overvejelser over politiske grunde til, at herboende palæstinensere i "Gaza-striben" udvikler tøjlesløs vrede og frustration samt socialpolitiske initiativer, der ville indebære, at et desperat og frustreret voldsindivid som Omar ikke bare bliver sluppet løs i Nordvest kvarteret, men tages hånd om af sociale myndigheder. Sådanne overvejelser blev i stedet skubbet til side som håbløs naiv "halal-snak".

Trusler kommer udefra, mens tryk og harmoni er et indre anliggende

Det er i den sammenhæng overordentlig vanskeligt at få en seriøs og uhildet diskussion af, hvilke sikkerheds- og terrorismetrusler, der er rettet mod Danmark og hvordan de skal vurderes som egentlige risici. Problemet i vurderingen og diskussionen af trusler er, at vi ser dem i *ude – inde skema*: Trusler kommer udefra, mens tryk og harmoni er et indre anliggende. Således så vi forslag om øget grænsekontrol dukke op i kølvandet på Paris terrorismen, ligesom hele Syrienkriger debatten handler om at holde det onde uden for vores grænser ved at forhindre unge mænd i at rejse til Syrien og komme hjem som terrorister. Problemet er imidlertid at hverken grænsekontrol eller fratagelse af pas havde forhindret Parisangrebet eller #Cphshooting.

I begge tilfælde var baggrunden, *the root causes*, solidt forankret i hjemlandenes manglende evne til at rumme alle i sit civilsamfund.

Det er tilsyneladende ubærligt for politikere, myndigheder, debattører og medier at erkende og diskutere, at en udenrigspolitik, der støtter sig tæt og trygt til en stat som Saudi-Arabien, der allerede inden årets første kvartal er gået, har stået for at halshugge over 15 personer, eller en politik, der accepterer at mere end 2000 mennesker kan slås ihjel som reaktion på et bestialsk mord på tre israelere, for unge dropouts på Nørrebro,

der tilbringer tiden med at se seje ud (synes de selv), sige dumme ting (synes jeg), bliver fordøjet helt galt og i deres forskuede verdensbillede gør de perverse mordere fra Islamisk Stat til helte. Selvfølgelig legitimerer dansk deltagelse i en koalition med Saudi-Arabien og Iran sammen med et sekterisk styre som regeringen i Bagdad ikke vold på Nørrebro eller terrorisme i Danmark.

Selvfølgelig ikke! Men hvorfor kan vi ikke diskutere, at lige præcis en holdning og socialpolitiske initiativer i den problemstilling måske kunne være noget mere effektiv i bekæmpelse af terrorisme og vold end undervisning i bekymringsvækkende adfærd hos skolekammerater i 4. klasse?

”Ondskabens netværk” drager både hjemme og ude, men måske mere af sociale end af religiøse grunde

Foreign Fighters

Siden borgerkrigen i Syrien udviklede sig og danskere eller herboende indvandrere rejste til Syrien for at kæmpe i et eksplosivt antal (der vist alt i alt i antal stadig ligger en del under 100, dersom vi taler om dem, der vil ned at kæmpe med ondskabens netværk, som var præsident Obamas betegnelse for Islamisk Stat i FN) har diskussionen i Danmark, når det drejede sig om truslen fra terrorisme, handlet om Syrienkrigere. Realiteten er imidlertid, at der endnu kun er få eksempler på, at denne trussel har realiseret sig.

Taler man med efterretningstjenester siger de, at en del forsøg på terrorisme med indblanding fra Syrienkrigere er blevet afværget. I åbne kilder er det imidlertid overordentlig svært at finde eksempler. Ikke desto mindre udtalte den tidligere chef for Politiets Efterretningstjeneste (PET) Jakob Scharf i 2013, at personer, der fra Danmark rejser til konfliktzoner, såkaldte *Foreign Fighters* ved deres hjemkomst udgør den pt. største sikkerhedsrisiko mod Danmark. Tilsvarende har Center for Terroranalyse (CTA) under PET flere gange advaret om denne trussel, således i sin trusselsvurdering fra 12. 12. 2014.

RAN - Radicalisation Awareness Network

Både i EU, i efterretningstjenester internationalt og i Danmark omtales truslen som alvorlig og der igangsættes mange initiativer for at modgå den. EU kommissionen har i sit store anti-radikaliseringsskema *Radicalisation Awareness Network* (RAN) nedsat en arbejdsgruppe, der fokuserer på Foreign Fighters problemet med henblik på at kortlægge motivationer for

”Syrienkrigere”, anbefale tiltag til at modvirke, at personer rejser af sted samt udvikle metoder til at følge og tackle dem, når (eller hvis) de vender tilbage. Arbejdsgruppen ledes af den hollandske diplomat og tidligere direktør for *International Centre for Counter-Terrorism – The Hague* (ICCT), hvor han aktuelt er tilknyttet som forsker, Peter Knoope, og Magnus Ranstorp, forskningsdirektør ved Center for Asymmetrisk Trussel ved den svenske Forsvarshøjskole.

Især Magnus Ranstorp citeres ofte i sin rolle som terrorismeforsker i danske og internationale medier for den store sikkerhedsrisiko, Foreign Fighters udgør.

Angrebet på det franske satireblad *Charlie Hebdo* 7. Januar 2015 blev af kommentatorer fra starten knyttet sammen med Foreign Fighter problematikken, og Ranstorp udtalte således til forskellige medier, at han frygtede, det var Syrienkrigere, der stod bag. Selvom det viste sig, at ingen af dem havde Foreign Fighters baggrund vedblev deres udåd at blive knyttet til Foreign Fighters problematikken.

Efter Omars Hamid el-Hussains angreb på ytringsfrihedsmødet og synagogen i København var partiet Vestres udenrigsordfører Søren Pind hurtigt på banen med voldsom kritik af Thorning regeringen for ikke meget hurtigere at ville bruge betegnelsen landsforrædere om Syrienkrigere og samtidig understregede han, at netop den nølen var årsagen til at terrorismen havde ramt København i februar 2015 - uden at det dog blev gjort klart, hvordan initiativer mod Syrienkrigere skulle have forhindret skyderierne ved Krudttønden og synagogen. Men det viser desværre, at diskussion af truslen fra terrorisme mere handler om politiske dagsordner end om reelle forhold.

En anden debat drejer sig om vurderingen af al-Qaidas styrke, og gruppens relation til lokale og regionale oprørsgrupper. Siden præsident Obama i 2009 intensiverede jagten og likvideringerne af al-Qaeda ledere og operatører i form af målrettede drab ofte udført af droner (førerløse fly) er det klassiske al-Qaedas styrke ifølge en lang række forskere, analytikere og myndigheder blevet reduceret betragteligt.

På en konference Washington i 10 året for 11. september angrebet konkluderede CNN korrespondenten og forfatteren Peter L. Bergen som en sammenfatning på konferencen,

Foto: Cath Alexandrine Danneskiold-Samsøe

at al-Qaida ikke længere udgjorde ”an existential threat” – dermed var den globale terrortrussel stærkt aftagende eftersom alene al-Qaeda har formået at true globalt.

Heroverfor pegede andre analytikere på, at nok var al-Qaidas seniorlederskab betydeligt svækket, men tilknyttede grupper var særdeles aktive i regionale konflikter i Nordafrika, Sahal, Arabiske Halvø, Syrien, Irak og Somalia.

Disse regionale ’al-Qaida grupper’ sammen med et stigende antal Foreign Fighters erstatter den gamle globale trussel fra al-Qaida og er mindst ligeså bekymrende set fra et vestligt synspunkt, mener disse analytikere: Selvom den globale operative logik var transformeret til mere regionale kampe uden for Vesten var situationen og den globale trussel mindst ligeså bekymrende som da al-Qaida var stærkest og globalt operativ.

Igen var og er det vanskeligt at finde dokumentation for dette synspunkt. Der er ingen tvivl om, at prisen for USA’s og Vestens succesrige bekæmpelse af al-Qaeda har været en kolossal stigning i den regionale terrorisme, konflikt og vold i Mellemøsten, Sydasien og på Afrikas Horn, men gevindsten for de vestlige lande har netop været en nedgang i truslen.

Truslen fra enkeltpersoner eller små grupper, som laver terrorisme i sympati med Islamisk Stat er voksende

Det store spørgsmål er nu om Islamisk Stat, der i 2014 overtog kontrol med områder i Syrien og Irak på størrelse med Østrig på sigt vil overtage al-Qaedas rolle som global trussel. Indtil videre har Islamisk Stat som sådan ikke vist den store interesse i global terrorisme.

Men efter koalitionen indledte krig mod Islamisk Stat har vi set en eskalering af sympatiaktioner, f.eks. i Australien, Canada, Nordafrika og både terrorismen i Paris og København kan ses som sådanne aktioner i Islamisk Stats navn.

Opsummerende kan vi således sige, at der er en trussel fra Foreign Fighters, der dog hidtil lykkeligvis kun i mindre omfang har manifesteret sig.

Dertil kommer en voksende trussel fra sympatiaktioner med Islamisk Stat og det er formentlig herfra truslen er størst: mindre grupper, der med udgangspunkt i ghettolignende miljøer i sympati med Islamisk Stat udfører handlinger som vi i 2015 har set det i Paris og København. Endelig er der truslen fra al-Qaeda som efter alle parametre må ses som nedadgående – heldigvis.

Socialpolitik og mere robust civilsamfund overalt

Holder denne analyse stik, vil det bedste værn mod terrorisme og for den sags skyld radikaliserings være at styrke integrationen og sammenhængen i civilsamfundet ikke blot i de ressourcestærke områder, men navnlig i de socialt belastede miljøer og bydele som f.eks. Nordvest kvarteret. Det vil være fint hvis politi, sociale myndigheder, politikere og medier ændrer deres fokus på terrorisme som en udefrakommende trussel – uden dog at negligere, at det er

den også – og i højere grad selvansagende ser på de indre politiske dynamikker som vækstgrundlag for vold og terrorisme. Her kan der givet vis gøres en stor, effektiv og konstruktiv indsats. Styrkelsen af civilsamfundet i de socialt udsatte miljøer kalder også på frivilligt arbejde og indsats. Danmark er kendetegnet ved at den frivillige indsats er populær og vigtig sådan som den kommer til udtryk i Beredskabsforbundet – og den indstilling kan også bidrage til bedre integration og forebyggende socialt arbejde og dermed en solidarisk og konstruktiv terrorbekæmpelse.

Lars Erslev Andersen (f. 1956)

Uddannet Cand. mag. fra Aarhus Universitet (idéhistorie 1986) og Odense Universitet (mellemøststudier 1992); Seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS), og koordinator af Indsatsområdet Mellemøsten; Lektor ved Center for Mellemøststudier, Syddansk Universitet (1996-2007); Afdelingsleder, Center for Mellemøststudier, Syddansk Universitet (1995-1996); Videnskabelig medarbejder, Center for Mellemøststudier, Syddansk Universitet (1991-1995); Forskningsstipendiat, Afdeling for Idéhistorie, Universitetet i Oslo; Kandidatstipendiat, Institut for Idéhistorie, Aarhus Universitet (1987-1989). Før 1987 samt i 1990 forskellige ansættelser som undervisningsassistent ved Det Humanistiske Fakultet, Aarhus Universitet. Anden beskæftigelse: Projektleder for udredningsarbejde rekvireret af Udenrigsministeriet vedr. Danmark og Situationen i Mellemøsten: politiske forhold i Mellemøsten og Mellemøsten i international politik med særligt henblik på Danmarks placering og fremtidige rolle i regionen (marts-april 2006); Leder af Forum for Civilisationernes Dialog finansieret af Udenrigsministeriet og Rockefeller Foundation (1999-2002). Medlem af IHB (Det Internationale Humanitære Beredskab, Udenrigsministeriet; udsendt som valgobservatør til De Palæstinensiske Selvstyreområder, Nicaragua, Yemen), Fagkonsulent, Den Store Danske Encyklopædi (Mellemøstens geografi 1993-2002); Tillidshverv: Medlem af Styrelsen for Nordisk Sommeruniversitet (1995-1996); Medlem af styrelsen for MØ-Netværket, Statens Humanistiske Forskningsråd (1995-1997); Centerleder, Mellemøststudier (1994-1999); Medlemskab af faglige selskaber: MESA (Middle East Study Association); Udlandsophold: Forskningsophold i London i Bikubenfondens legatbolig (januar- marts 2007); Gæsteforsker ved Center for Non-proliferation Studies, Monterey Institute for International Studies, Washington, D.C. juli-december 2000; Gæsteforsker ved Moshe Dayan Center, Tel Aviv Universitet, marts-april 1995; Gæsteforsker ved Truman Institute, Hebrew University, Jerusalem, april 1995; Sprogkoleophold (spansk) i Sevilla (juli 1997); Sprogkoleophold (arabisk) i Dubai (juli 1993) og i Tunis (juli-august 1990) Forskningsstipendier: Danmarks Humanistiske Forskningscenter september 2003 - august 2004 (projekt: terrorismebegrebet i international politik); Rigspolitiet, januar 2000 - december 2002 (projekt: terrorismebegrebet i international politik);

UDEN DIG VILLE DET IKKE VÆRE DET SAMME

Hos Falck sætter vi pris på alle de frivillige kræfter, der giver en hånd med, hver gang danskerne har brug for det. Ved pludselige ulykker og brand. Orkan og oversvømmelser. Og mange andre nødsituationer.

SAMMEN GØR VI DANMARK MERE TRYK

Falck

Frivillige styrker det operative beredskabs robusthed hver dag

Beredskabsforbundets strategi indeholder to hovedkomponenter til at styrke det Robuste Samfund, nemlig Robuste Borgere og et Robust Beredskab. Uddannede Robuste Borgere er selvhjulpne og hjælper dermed sig selv, hinanden og beredskabet – og denne indsats har været et hovedtema for Beredskabsforbundets kommunikation i det forgangne år. Men hvad med det Robuste Beredskab? Gør de frivillige en forskel her?

Af Redaktionen

Svaret er et rungende ja – og noget tyder på, at frivillige i fremtiden vil blive en endnu mere efterspurgt ressource til at sikre trygheden både til daglig og ved større hændelser.

I det meste af landet er beredskabets hovedstyrke deltidsbrandfolk, der sammen med deres fuldtidsansatte kolleger i kommunerne står for det daglige beredskab. De store byer har fastansatte fuldtidsbrandfolk. Helt særlig er Sønderjylland, hvor frivillige udgør det daglige operative beredskab og er på tilkald, ligesom deltidsbrandfolk er i resten af landet.

Nedenstående runde cirkatal giver et indtryk af, hvordan styrken ser ud. De ansatte, og værnepligtige ved Beredskabsstyrelsen, indgår i tallet med fastansatte personer.

Fastansatte i Redningsberedskabet:	2.000
Deltidsansatte i Redningsberedskabet:	4.500
De sønderjyske frivillige brandværn:	1.500
Frivillige i stat/kommune med kontrakt:	3.500
Frivillige i forbundet uden kontrakt med kommune/stat:	2.000
I alt antal personer:	ca. 13.500

Frivillige udgør med andre ord omkring halvdelen af Redningsberedskabets mandskab.

Og derfor er det vigtigt, at frivillige får gode uddannelser, der bliver holdt ved lige, og at frivillige bliver uddannet til opgaver, hvor de bliver brugt, så gode frivillige fastholdes i mange år. For bliver man ikke brugt som frivillig, falder man fra. Det viser al erfaring.

Heldigvis er der i de fleste af landets kommuner rigtig god forståelse for de frivilliges store værdi i at sikre beredskabets robusthed. Det gælder også i det statslige redningsberedskab, hvor Beredskabsstyrelsen har en frivilligstyrke på omkring 500 højtuddannede frivillige.

Og frivillige i det statslige og kommunale redningsberedskab bliver flittigt indsat til støtte og supplement for det daglige professionelle beredskab. Vi hører mest om de frivilliges indsats ved de helt store hændelser – f.eks. ved stormskader og oversvømmelserne efter stormene Allan og Bodil i 2013.

Men ser vi på et par af efterårsmånederne i 2014, er der mange eksempler på, at frivillige skaber robusthed i beredskabet, også selvom der ikke er de helt store hændelser på spil. Her er nogle af de beretninger, Beredskabsforbundet har modtaget fra frivillige i redningsberedskabet landet over i efteråret 2014, der giver et godt indtryk af vigtigheden og betydningen af den frivillige indsats:

6. september 2014: frivillige i aktion ved ekstremt vejr – skybrud i Ringkøbing-Skjern

I weekenden den 6.-7. september var det frivillige beredskab i Ringkøbing-Skjern Kommune i aktion, da kraftig regn væltede ned over det vestjyske område. Lokalt faldt der flere steder over 160 millimeter vand i løbet af lørdagen, og på bare to timer blev det til 44 millimeter over byen Borris øst for Skjern og Videbæk nord for Skjern. Det betød ødelagte veje og en idrætshal, der blev sat under vand.

”Omkring middag blev fire mand sendt afsted til idrætscenteret i Videbæk med pumper og generator og kunne ved ankomst konstatere, at opgaven var større end først forventet,” fortæller Laurits Frandsen, leder af det frivillige beredskab i Ringkøbing-Skjern Kommune.

I samråd med indsatslederen blev det derfor besluttet at tilkalde ekstra styrker. Både frivillige med en automobilsprøjte og Beredskabsstyrelsens vagthold blev tilkaldt til at pumpe og fylde sandsække.

”Vandet var allerede løbet i teknikkummet til stedets svømmehal og truede med at nå de elektriske installationer. Og da der i løbet af eftermiddagen kom endnu et regnvejr ind over Videbæk, måtte vi kalde flere styrker fra Beredskabsstyrelsen og udlægge i alt ca. fire km slanger for at pumpe vandet væk,” forklarer Laurits Frandsen.

Ældre mennesker fanget i vandmasserne

Samtidig med indsatsen omkring idrætscenteret blev der kaldt til gårdbrand, og senere på eftermiddagen indløb der en melding fra 112 om to ældre mennesker, der var fanget i deres hus, hvor vandmasserne truede med at skylle huset væk.

To frivillige blev sendt fra opgaven i Videbæk, samtidig med at indsatslederen og en automobilsprøjte fra Falck kørte afsted til branden. Omkring kl. 23 lørdag aften var de alle færdige med opgaverne – troede de.

”Vi var netop afgået fra Videbæk, da indsatslederen kaldte op og sagde, vi skulle fortsætte mod Skjern, da Kirkeåen og Ganer Å i Skjern var gået over deres bredder. Vi blev her indsat til akut trafikregulering, da hovedvej 28 var spærret af en lille meter vand. Ret hurtigt derefter blev Beredskabsstyrelsen indsat til pumpeopgaver på to ældrecentre tæt på åerne. Vores frivillige hjalp her med ledelse på skadestederne samt forplejning af de værnepligtige fra Beredskabsstyrelsen,” fortæller Laurits Frandsen.

Søndag eftermiddag var der igen behov for assistance med pumper til det ene plejecenter, og søndag nat kunne de sidste frivillige så køre hjem. Beredskabsstyrelsen blev efterfølgende sat ind med ekstra pumpekapacitet på Skjernengene, da pumpestationerne ikke kunne pumpe vandet hurtigt nok ud i Skjern Å og Ringkøbing Fjord. Denne opgave varede fire dage.

21. september 2014: Faxes frivillige stod klar til 1. udrykning

På nær de frivillige i Sønderjyske Frivillige Brandværn, så oplever frivillige sjældent at være med i den første udrykning, der sendes ud, når alarmen lyder. Men i Faxe har man arbejdet på at få en frivillig styrke etableret, der skal kunne netop det.

Fem frivillige i Faxe-kredsen varetog således søndag den 21. september 2014 opgaven med at bemane 1. udrykningen på station Faxe og var i tidsrummet fra kl. 6.30 til 16.00 klar til at rykke ud med deres egen automobilsprøjte. De frivillige blev assisteret af en holdleder fra Næstved samt to deltidsbrandfolk, som kunne tilkaldes som chauffører på tankvogn og redningsbåd. Det var første gang, at de frivillige blev brugt til sådan en opgave i Faxe Kommune, og årsagen var, at beredskabet var på øvelse i Korsør.

De frivillige oplevede en spænding ved at skulle rykke ud inden for det første minut, når alarmen gik, men selve udrykningen har de stadig til gode, for alarmen gik ikke i løbet af deres vagt. Stationsleder Ivan Vallentin har efterfølgende udtrykt tilfredshed med, at alle frivillige er funktionsuddannede brandfolk og kan opfylde de ønsker og krav, kommunen stiller.

Derfor er det heller ikke sidste gang, at kredsen og dens frivillige træder til for at hjælpe, hvis beredskabet har brug for hjælp.

8. oktober 2014: frivillige i Ribe indsat ved brande efter lynnedslag

På brandstationen i Ribe havde man usædvanligt travlt natten til onsdag den 8. oktober, da fem huse blev ramt af lynnedslag i Ribe og omegn.

Kjeld Tauman, der er beredskabsinspektør for Brand og Redning i Esbjerg, deltog som indsatsleder for stationen i Ribe og havde tjekket de forskellige varsler om kraftig regn og tordenvejr:

”Og så forbereder man sig jo på, at der kan blive travlt. Men det er ikke sådan, at vi på forhånd havde kaldt mandskab ind til opgaven,” siger han.

Den første melding kom omkring kl. 23.00 og lød på brand i en garage i Ribe. Kort tid efter kom meldingen om brand i en stråtekt villa i Ribe. Efter midnat blev yderligere tre huse ramt af lynnedslag – to villaer i Ribe og et stuehus ved en landejendom ved Rødding.

Syv frivillige brandmænd blev tilkaldt og var, sammen med det faste mandskab, indsat i tidsrummet fra kl. 23.00 til kl. 5.00 om morgenen, hvor de tog sig af slukningsarbejdet de fem forskellige steder.

”Heldigvis kom ingen personer til skade, men to af husene har fået omfattende skader, mens de resterende slap med skader i elinstallationerne,” fortæller indsatsleder Kjeld Tauman.

"Vi er utroligt glade for vores frivillige brandmænd, der indgår som en fast og aktiv del af beredskabet ved større hændelser" - tilføjer Kjeld Tauman

Ifølge DMI var der 800 lynnedslag i Danmark den pågældende nat, hvoraf langt størstedelen ramte i det sydvestlige Jylland.

11. oktober 2014 kl. 1.25 lød meldingen om en stor bygningsbrand i Kagerup ved Helsing i Nordsjælland

Vagthavende befalingsmand på indsatsen var Jesper Spange fra Beredskabsstyrelsen Hedehusene, der i første omgang fik sendt frivillige fra Beredskabsstyrelsen Hedehusene afsted med vandtankvogn og automobilsprøjte. Efterfølgende blev der også behov for at rekvirere lysmast, højtrykskompressor og endnu en vandtankvogn, der blev sendt fra Beredskabsstyrelsen Sjælland i Næstved.

Det viste sig dog hurtigt, at det skulle blive en længerevarende opgave at få bugt med branden, og derfor havde vagthavende hos Beredskabsstyrelsen Sjælland bedt om hjælp fra Hedehusene, fortæller Jesper Spange:

"Der var tale om to store haller, der var bygget sammen, og de var fyldt med bigballer – halm i store ruller. Når sådan noget brænder, giver det en kraftig strålevarme, og lige meget hvad vi hælder på, så fordampes det, så vores første opgave var at sørge for vandtransport og få sikret et stråtekt hus mod de gløder, der faldt ned fra branden," siger Jesper Spange.

Den øvrige indsats handlede om at begrænse spredningen af ilden og få revet de sammenstyrtningsstruede betonmure ned, så de ikke udgjorde en fare for redningsmandskabet.

Der blev også etableret en 'slangegruppe', som sørgede for at lægge vandslanger hele vejen rundt om det store skadested, så der var mulighed for at få tilført mere vand fra en nærliggende sø.

Indsatsen ved storbranden i Kagerup strakte sig over hele fem dage og blev først afsluttet den efterfølgende onsdag.

I alt 40 frivillige fra Beredskabsstyrelsen Hedehusene skiftedes til at være i gang undervejs, mens Frederikssund-Halsnæs Brand- & Redningsberedskab assisterede med to frivillige fra deres forplejningshold, så mandskabet kunne få morgenmad lørdag – efter den første hårde nats arbejde.

13. oktober 2014: Seks frivillige hjalp ved voldsom brand i Greve

Frivillige fra Greve Brandvæsen rykkede ud omkring kl. 2.00 natten til mandag den 13. oktober 2014 for at hjælpe til ved en større brand i Greve Kommune.

Da indsatslederen mødte på brandstedet, brændte det kraftigt i taget på en villa, og mens røgdykkerhold blev sendt ind i den brændende bygning for at få folk ud, blev frivillige fra Greve Brandvæsen og Solrød Brandvæsen alarmeret.

Gennem hele natten og ud på morgenen arbejdede brandfolkene på stedet. Heldigvis kom ingen personer noget til ved branden, men huset fik store brand- og sodskader.

15. oktober 2014: Albertslund-frivilliges ildåb – brand på stadion i Albertslund

De frivillige i Albertslund har brugt de sidste par år på at opbygge en solid frivilligstyrke, hvilket kulminerede i den første skarpe indsats, hvor de frivillige kom i arbejde på et skadested.

De frivillige har tidligere støttet brandvæsenet med rent skiftetøj i forbindelse med den store brand på Rødovre Stationscenter, men denne gang blev de frivillige direkte indsat.

Albertslund Stadion består af et større idrætsanlæg med et stort friluftsbad. Under badet er der placeret et teknikrum, hvor der løber flere rør mellem de forskellige bassiner og en reservetank. Det var netop røret til denne reservetank, der var sprunget læk, og som havde medført brand i en teknik-tavle.

De frivillige blev indsat til følgeskadebekæmpelse i samarbejde med skadeservice og havde til opgave at tømme både reservetanken og teknikrummet, så skadeservice kunne arbejde på stedet.

Selvom alarmen kom i dagtimerne, onsdag den 15. oktober, stod de frivillige på skadestedet klar til indsættelse på kun 33 minutter.

Foto: Bjørn Nielsen

Ungdomsbrandkorps – et vigtigt rekrutteringsgrundlag for fremtidens frivillige

Ungdomsbrandkorps er ikke en ny opfindelse, men i de senere år har ungdomsbrandkorps fået fornyet fokus fra politisk hold, og der investeres nu i såvel de traditionelle ungdomsbrandkorps som i de nyere korps af brandkadetter landet over. Beredskabsforbundet har fået den særlige opgave at bistå med at udbrede kendskabet til manualen for etablering og drift af korpserne og inspirere de unge til at fortsætte som frivillige i redningsberedskabet, når de bliver gamle nok til det.

Af Redaktionen

Landsforeningen for ungdomsbrandkorps i Danmark, LUB

Ungdomsbrandkorps har været kendt i Danmark i mindst 25 år, hvor de har arbejdet med unge, der gerne ville 'gå til brandmand', ligesom andre går til spejder eller håndbold. Det første ungdomsbrandkorps blev stiftet i maj 1985 i Ebeltoft, i 1995 kom det næste korps til i Århus – og først inden for de seneste år er resten af korpserne etableret.

I dag er 12 sådanne ungdomsbrandkorps fra hele landet organiseret i LUB, der hvert år afholder et større landstræf for de unge. Her løser man opgaver sammen og lærer hinanden at kende – og det er opgaver, der på alle måder er rigtige brandmænd værdige.

På det seneste landstræf i Greve var der så forskelligartede opgaver som søredning, brand i bygning, forening i å og færdselsuheld. De unge modtager også rigtig brandmandsuddannelse – og flere er fortsat som aktive i kommunale brandvæsnere efter tiden som ungdomsbrandmand M/K. Fotos i denne artikel stammer alle fra landstræffet i Greve i 2014.

Ungdomsbrandkorps kom på finansloven – og nye initiativer er kommet til

Med aftalen om redningsberedskabet for 2013-14 kom brandkorps for unge på finansloven, idet en del af de midler, der hvert år afsættes til at uddanne frivillige i beredskabet, blev øremærket til ungdomsbrandkorps. Samtidig blev det besluttet, at der skulle

udarbejdes en national standard for de unges uddannelse som grundlag for at udbetale støtten, og at Beredskabsforbundet skulle spille en aktiv rolle – især i fastholdelsen af de unge som frivillige, når de bliver gamle nok til det.

Brandkadetter – og en ny national standard for uddannelse af unge

Dette nye fokus betød etableringen af et nyt initiativ, nemlig 'Brandkadetter i Danmark' (BID), der er etableret af Foreningen af Kommunale Beredskabschefer (FKB) i samarbejde med Center for Socialt Ansvar, som stiller kontorfaciliteter med videre til rådighed for Brandkadetternes Landssekretariat. Brandkadetterne henvender sig også til alle unge mellem 10 og 18 år, men med den særlige sociale vinkel, at også børn og unge, der er udfordret skolemæssigt eller har andre udfordringer, skal kunne være med.

Projektet er en nonprofitorganisation baseret på frivillighed med få ansatte, og med store millionbevillinger fra TrykFonden og Velux Fonden i ryggen, har BID sat ekstra gang i, at der nu kan etableres mange flere brandkorps for unge landet over. BID har nemlig som formål at assistere brandvæsner og kommuner i hele landet, som ønsker at oprette brandkadetkorps efter en national standard.

Unge skal oplyses om mulighederne for at fortsætte som frivillige i beredskabet

Beredskabsforbundet har fået til opgave at være med til at assistere ved etableringen af ungdomsbrandkorps landet over og samarbejder med både LUB og BID.

Beredskabsforbundet skal nemlig ikke drive ungdomsbrandkorpsene, men informere forbundets lokale kredse og frivillige om arbejdet med de nye nationale standarder og bidrage til videndeling om erfaringerne med at oprette og drive korpsene. Det sidstnævnte sker ved årlige temadage for ledere og kommende ledere, der er involveret i arbejdet.

Målet for Beredskabsforbundet er at få de unge gjort interesserede i at fortsætte som frivillige i det egentlige beredskab, når de er blevet gamle nok til det. Vi ved af erfaring, at jo tidligere man har fået 'beredskab i blodet', jo længere holder

man ved. Og dygtige frivillige kan vi aldrig få for mange af.

Brandkadetter i Danmark bonusoplysning: *Brandkadetter er brandgode ambassadører i lokalområderne.*

Fakta: (Kilde: Center for Socialt Ansvar) BID rådgiver og vejleder ud fra tre aldersrelaterede koncepter:

10-12-årige:

Ildfluer er et 30 timers sammenhængende forløb med hold på 8-12 unge. Forløbet tilrettelægges i samarbejde med de unges skoler. De unge deltager i en uges virksomhedsforlagt undervisning på brandstationen. De unge træner brand- og redningsfærdigheder. De lærer at arbejde som et team, når f.eks. brandstigen skal rejses og en tilskadekommen skal flyttes.

13-15-årige:

Brandkadetuddannelsen er en modulopbygget uddannelse med 36 timers undervisning fordelt på 3 timers undervisning om ugen med hold på 12 unge. De lærer elementær brandbekæmpelse og førstehjælp, og de lærer at efterleve 'brandmandskodekset'. Efter endt grundforløb deltager de unge i praktik, som kan have karakter af flere besøg på brandstationen eller et egentligt praktikophold. Efter bestået uddannelse kan brandkadetten deltage i ugentlig træning og opvisninger i lokalområdet.

16 år+:

Seniorbrandkadetuddannelsen svarer til den grunduddannelse, brandmænd gennemgår. Den er tilrettelagt i et forløb med 12 ugers fuldtidsundervisning med 16 unge på et hold. Ud over brandslukning og førstehjælp arbejder de unge med deres egen udvikling. De bliver bevidste om deres styrker og udviklingspunkter. Seniorbrandkadetuddannelsen ruste den unge til at kunne påbegynde et uddannelsesforløb, alternativt til at kunne varetage et arbejde.

Læs mere om Brandkadetter i Danmark på www.brandkadet.dk og Landsforeningen for ungdomsbrandkorps, LUB, på www.ungdomsbrand.dk.

Vandet som modspiller...

*Vi taler om det hele tiden: Vejret!
Og global opvarmning er for længst blevet en del af ordforrådet.
Men hvad er op og ned... skal vi frygte noget og var der altid hvid jul
og solrige somre i de gode gamle dage?*

*En af Danmarks førende klimaforskere og medlem af FN's klimapanel,
forskningsleder Jens Hesselbjerg Christensen fra DMI,
fortæller her om sine synspunkter.*

Af Kim Berckentin

Det hele handler om opvarmning Vi synes og mener ikke noget her – vi ved – at temperaturen er steget...

Overordnet er det et meget dårligt eksperiment, vi har gang i, siger Jens Hesselbjerg Christensen fra DMI. Alt tyder på, at vi er ved at overophede kloden med vores udledning og forurening. Og ja – jeg vil meget gerne som 105-årig være den, der viste sig at tage fejl. Det vil være godt for jordens befolkning. Men jeg tvivler, for jeg har forsket i emnet for længe og set konsekvenserne.

Kritikerne siger, at der er så meget andet, der kan nå at ramme mig her i livet, inden klimaet gør det; og det har de ret i. Men jeg forbeholder mig retten til at råbe op og videregive de resultater, jeg og mine kolleger kommer frem til med vores forskning. Der er nødt til at være nogle, der tør stille sig frem og være meningsdannere. Rent faktisk synes jeg, det er vældigt givende, at jeg ikke sidder i et elfenbenstårn, men at der bliver skabt debat omkring den forskning, og de holdninger jeg tilvejebringer. Det giver mening for min rolle – og jeg har det ok med at sidde i den varme stol og stå på mål for vores arbejde.

Og det hele handler netop om opvarmning. Som forskere har vi nogle helt konkrete områder, hvor vi rent faktisk kan påvise, at der er sket en forandring. Vi synes og mener ikke noget her – vi ved, at temperaturen er steget set på den lange tidsbane, for det er dokumenteret, siger Jens. Lige fra Ole Rømers spæde forsøg i slutningen af 1600-tallet til de reelle målinger op gennem det 19. århundrede frem til det 21. århundrede, hvor stort set alle lande nu bruger den samme ensrettede måleteknik. På den måde adskiller teorien om temperaturstigning sig fra andre klimafænomener... vi har de faktiske data. Det er nødvendigt, for mennesker er enormt selektive med deres hukommelse – vi husker det, vi vil. Og nej, det var ikke altid hvid jul, da far var dreng og somrene kunne også være ustadige dengang... og der var lige så kraftige storme, hvem husker Julestormen i 1902? Pointen er, at det er der ikke ret mange, der gør.

Og hvad gør man så, når man ikke kan bryde isen?

2014 endte med at blive det varmeste år nogensinde i Danmark siden de første målinger. Og ifølge FN det varmeste år globalt i 150 år. Konsekvensen er vand. Havene stiger, for isen ved polerne smelter. Og det betyder, at vandene

bliver varmere. Hvornår har vi sidst set rigtig isvinter i Danmark? Det er længe siden, for havenes temperatur er gennemsnitligt blevet 3-4 grader varmere, og det ændrer på mulighederne for isvintre. Måske af samme grund kan man forestille sig, at de ansvarlige myndigheder i Danmark med en cost-benefit-analyse har valgt at skippe isbryderberedskabet. Men det er her, man meget vel kan have forregnet sig. Jens uddyber: Godt nok er sandsynligheden mindre for, at vores - nu varmere - farvande fryser til, men det kræver ikke andet end et voldsomt kuldeudbrud, hvor vinden går i nord-øst allerede i november/december og sender et højtryk med iskold luft ned fra Sibirien, så bliver vinteren altså lang nok til, at vandet også kan fryse til frem til marts. Og hvad gør man så, når man ikke kan bryde isen? Jens giver ikke svarene, men opfordrer til, at beredskabet er gearet til at håndtere sådanne situationer.

Samfundet er generelt blevet sådan indstillet, at det hele bare skal virke. Vores tolerance er blevet mindre i takt med, at vi er blevet smartere...

Der skal opstå akutte nødsituationer for at minde os om, hvor sårbare vi egentlig er. Jens dvæler ved tanken om, hvad blot en uge uden internet kunne gøre ved hele den måde, vi har indrettet os på.

Når vejret går ind og stikker en kæp i hjulet på vores veltilrettede dagligdag, så er det oftest vandet, der er den væsentligste modspiller. Både det regnvand der udløses ved skybrud, men i særdeleshed vandet i vores farvande. De fleste husker nok den dramatiske situation, der udspillede sig under og efter vinterstormen Bodil – vinden pressede vandet op i Roskilde Fjord med massive oversvømmelser i f.eks. Jyllinge og Frederikssund til følge. Vikingskibsmuseet i Roskilde var meget tæt på at blive ødelagt af de massive vandmasser, der trængte op faretruende tæt på de gamle skibe i museet.

Her må man sende mere end en venlig tanke til beredskabet, siger Jens. Vi har som samfund vænnet os til et frivilligt beredskab, der udretter fantastiske resultater. Uden dem ville der mangle en endog meget vigtig brik. Et hul der ikke umiddelbart kan udfyldes af politi og militær.

Foto: Heine Pedersen

Foto: Beredskabsstyrelsen

I forhold til den konkrete situation i Roskilde Fjord viste det med al tydelighed, hvor hurtigt vi som samfund bliver sårbare. Men det er faktisk ikke selve stormen, vi bør interessere os for, om dén er klimarelateret. Det er vandstanden i normalt vejr, der er interessant! Det er på den baggrund, vi skal vurdere risikoen for, hvor galt det kan gå. Stiger vandstanden mere end blot 10 centimeter, så er det sikkert, at Vikingskibsmuseet bliver oversvømmet næste gang et sammenligneligt stormvejr rammer os - hvis altså man ikke havde sat sikringsplaner i gang.

Pligten til at tilpasse os...

Når visse kommuner med havnearealer ufortrødent bebygger havnefrontene uden yderlige skelen til, at den globale opvarmning fører til højere vandstand, må man undres. Truslen såvel som forskningens resultater er klar. Med højere vandstand skal der mindre til at udløse en katastrofe. Stormfloder, der hører til på ekstremisiden, har altid fundet sted. Ved Stormfloden i 1872 blev det meste af Lolland

og Falster oversvømmet. 80 mennesker omkom. Det betød efterfølgende, at man indrettede sig efter det. Der blev bygget diger, husene blev placeret strategisk, og man beredte sig på, at noget lignende kan ske igen.

Tidligere generationer har således lært af naturens kræfter og tilpasset sig til gavn for os efterkommere. Vi har ligeledes pligt til at tilpasse os efter det erfaringsgrundlag, vi nu har. Der er måske en tendens til, at vi igen er blevet mere sårbare, fordi vi under normale omstændigheder har et rimelig fredeligt klima i et land med en god infrastruktur; derfor virker det mere chokerende, når så ulykken rammer os.

Myndigheder og beredskab må tænke på, hvad en stigning i farvandene vil betyde

Vi havde december-orkanen i 1999, som mange nok husker, og altså Bodil i 2013. Så voldsomme storme opstår over tid. Der kan gå 15-20 år imellem - eller de kan komme lige oven i hinanden.

Her i år har vi allerede oplevet to forskellige stormvejr to døgn i træk. Er det klimaforandringer? Det er svært at afgøre fuldstændigt, mener Jens; det er fristende at påstå, at det er i tråd med klimaforandringerne, men man kan ikke bare sige, at hyppigheden af storme eller skybrud er blevet mere udtalt. Det er der ikke beviser for. Der er ingen umiddelbar fysisk forklaring på, at det skulle hænge så nøje sammen med den globale opvarmning og menneskeskabte drivhuseffekt, fastslår Jens. Det er som sagt omstændighederne, der er ændret – der er simpelthen mere havvand at forholde sig til. Det er det egentlige katastrofeudløsende og klimaskabte, når vi taler ekstremt vejr - klimakatastrofer om man vil. Det betyder, at myndigheder og beredskab må tænke på, hvad en stigning i farvandet på 10 cm - og naturligvis også mere - vil betyde. Det er ud fra de præmisser, man skal overveje de værste tænkelige scenarier, når det handler om at redde liv og værdier.

I den forbindelse sender Jens en stor tak til de frivillige i beredskabet. Hans personlige holdning er udtalt respekt for de frivilliges engagement og overskud til at bidrage til, at samfundet fungerer i en nødsituation. Behovet for denne indsats bliver ikke mindre fremover. Det er derfor vigtigt, at denne samfundsfunction understøttes og holdes ved lige – vi har vænnet os til, at beredskabet er der for os.

Beredskabet fritager os dog ikke fra alle at gøre vores egne foranstaltninger: Indrette os rationelt og sætte os ind i, hvad klimatruslen reelt betyder i vores lokalområde. Det kan godt virke skræmmende. Vejret er omdrejningspunkt for vores hverdag – og ikke uden grund. Det handler dybest set om at erkende, at klimaet altid har forandret sig; og det vil det fortsætte med. Det er dét, vi skal prøve at indrette os efter, så godt vi nu kan, slutter Jens.

Jens Hesselbjerg Christensen, (f. 1958)

Erhvervs-karriere i udvalg: Adjungeret professor ved Niels Bohr Institutet, KU (2014 - i dag), Leder af Center for Regionale Klimaforandringer, CRES (2009 - i dag), Forskningsleder, Danmarks Klimacenter, DMI (2006 - i dag), Seniorrådgiver, Danmarks Klimacenter, DMI (1997 – 2005), Seniorforsker, DMI (1995 – 1997), Forskningsassistent, DMI (1990 – 1994), Uddannelse: 1990: Ph.d. inden for astrofysik, 1986: Kandidatuddannelse i Fysik og Matematik, Niels Bohr Institutet, KU

Førstehjælp på spansk...

Blandt Beredskabsforbundets mange frivillige er der ingen tvivl om, at ansvarlighed og lysten til at gøre en positiv forskel for samfundet er drivende kræfter. Ud over indsatsen herhjemme, bliver der også ydet hjælp og taget mange spændende initiativer på tværs af grænserne. Netop initiativ og handlekraft er helt i tråd med Beredskabsforbundets DNA. Rikke Søndergaard er en af ildsjælene, der har været frivillig i beredskabet i 10 år. Her fortæller hun om projektet "Førstehjælp på spansk" og tankerne bag

Af Kim Berckentin
Foto: Rikke Søndergaard

Udlængsel

Rikke, der har en kandidatuddannelse i sociologi med fokus på udvikling og internationale relationer - og i øvrigt er ansat som officerskandidat ved Beredskabsstyrelsen i Herning - har altid været orienteret ud mod verden. Mere end 5 års studier, arbejde og frivillige projekter er det samlet blevet til i udlandet; og det er især Latinamerika Rikke har tabt sit hjerte til - Honduras i særdeleshed.

Tilbage i 2005 rejste Rikke til byen La Ceiba i Honduras for at lære spansk. Nysgerrighed, rejselyst og glæden over fremmede kulturer drev hende dengang som i dag. Hun var engageret til blot at undervise i engelsk under opholdet, men hurtigt endte Rikke med at blive tilknyttet et børnehjem under SOS Børnebyerne, hvor hun udbredte kendskabet til førstehjælp og brand- og skadesforebyggelse. En tragisk hændelse på børnehjemmet havde et par måneder forinden ført til, at en lille dreng, Luis, var omkommet ved en brand forårsaget af en kortslutning.

En episode, der påvirkede alle dybt - og som afslørede, at hjemmet slet ikke var forberedt på at håndtere sådan en nødsituation. Rikke kunne ved at dele sin viden og erfaringer som frivillig brandmand i Danmark gøre en stor forskel, der forhåbentlig forhindrer, at noget lignende gentager sig.

COMANDO DE BOMBEROS
HONDURAS C.A.

SERVICE DE SAPEURS INCENDIE
LONGUEUIL

BOMBEROS
HONDURAS

EDUCACION
FISICA

Vidensdeling og hjælp er efterfølgende blevet et mantra for Rikke. Det er blandt andet sket som rådgiver for NGO'en Honduras Child Alliance, hvor hun har været med til at arrangere sommerferieaktiviteter for børn og unge. Og som frivillig ved brandkorps i Honduras, hvor Rikke over årene bogstaveligt talt har set en brandstation vokse op i byen El Porvenir. Rikke tøver ikke med at kalde de lokale, hun har mødt i Honduras for de ægte ildsjæle. Brandfolkene har oftest ikke noget, der ligner kvalificeret udstyr – hendes oplevelser taler for sig selv: De kravler op ad brandslanger i stedet for rebstiger... i stedet for et moderne telefonpasningsanlæg foregik al kommunikation i starten til beredskabschefens private mobilnummer, hvortil de fleste stadig ringer direkte, hvis en nødsituation opstår... og beredskabschefen tilkaldte sit korps ved at starte sirenen på byens eneste brandbil, som holdt i hans have... Dét er ildsjæle, siger Rikke!

”Det som må komme...”

Landsbyen El Porvenir i Honduras er blevet omdrejningspunktet for Rikke. Her er hun frivillig ved byens brandkorps siden 2010, og her har hun haft mange af sine bedste oplevelser og fået venner for livet. Bynavnet, som direkte oversat betyder ”Det som må komme” – altså Fremtiden – indikerer næsten i sig selv noget forunderligt og stærkt. Landsbyen er i hvert fald beboet af nogle fantastiske mennesker – Rikke bliver varm i stemmen, når hun fortæller om den livsglæde, entusiasme og gæstfrihed, hun som frivillig er blevet mødt med under sine utallige besøg. Hun er blevet en del af familien. - Og det giver lyst til at komme tilbage og gøre en forskel. Derfor tog Rikke i 2014 initiativ til at planlægge en projektrejse, hvor vidensdeling om kvalificeret førstehjælp var overskriften. I samarbejde med den danske NGO ”Redder af Verden” blev turen arrangeret, og Rikke fik følgeskab på rejsen af to ambulancereddere fra Falck, Lisann og Allan.

Der var tale om et pilotprojekt. Rikke var ved sine ophold i byen blevet imponeret over, hvor engagerede og ansvarsbevidste de honduranske kolleger var trods knappe ressourcer - og et uddannelsesniveau, der i sin struktur og faglighed ligger under det, vi selv kender i beredskabet i Danmark. Derfor fik hun ideen til et projekt, der kunne bidrage til at opbygge og udvikle deres kapacitet ved at samarbejde med frivillige beredskabsfolk fra Danmark.

På den måde håber Rikke, at man fremover kan støtte og videreuddanne et bæredygtigt beredskab i El Porvenir.

Honduranske kolleger var klar på skolebænken

I september 2014 ankom de tre danskere til byen - klar til at undervise og udveksle erfaringer om førstehjælp og skadestandning. Og de blev modtaget med stor glæde og forventning. 8 honduranske kolleger var klar på skolebænken første dag. I en skøn blanding af spansk, engelsk og dansk blev der over kursusdagene delt, drøftet og arbejdet praktisk med øvelserne med fokus på f.eks. hygiejne, anatomi, kinetik og psykisk førstehjælp. Hele kurset var indrettet meget operativt og involverende for at sikre den bedste mulige

forankring. Trods kursisterne stadig skulle varetage beredskabet, og nogle gange havde været i indsats om natten, forblev de engagerede og nysgerrige. Rikke er helt klar i målet: Det var en fantastisk oplevelse at få lov at undervise dem.

Vi skal lære af hinanden...

Og så er vi fremme ved en af Rikke's kæpheste. Den relevante hjælp her handler nemlig ikke bare om penge eller ting – det handler om at lære af hinanden. Projektet her er ikke et udtryk for, at de honduranske kolleger kun modtager viden fra os. Det går sandelig også den anden vej rundt.

Vi har her i Danmark så uendelig meget at give – men vi har også meget, vi kan lære. Rikke fremhæver igen og igen, hvordan hun imponeres over det gåpåmod og den snarrådighed, som beredskabet i landsbyen besidder. Vi skal altså forestille os et lokalsamfund, som ofte står uden strøm og forsyning, som er umiddelbart ufremkommeligt ved oversvømmelser og som i det hele taget bare mangler så mange af de bekvemmeligheder, vi har omkring os i dagligdagen. Der er ikke noget, der går i stå af den grund! Man er vant til det. Som en honduransk lærer engang sagde til en meget ung Rikke, der ikke kunne læse lektier pga. strømsvigt: ”Du havde vel en lommelygte eller stearinlys ligesom os andre?!”. Det er altså en øjenåbner at blive konfronteret med virkeligheden i samfund, der er forskellige fra vores eget, siger Rikke. Man finder også ud af, hvad mennesker faktisk kan, når det handler om at redde liv og værdier. Der bliver *meget* langt hen til at give op.

At blive en del af noget større

Efter det veloverståede ophold i efteråret bliver der nu igen til april sendt et nyt hold afsted mod Honduras. Efterspørgslen har været enorm derovre, og brandstationerne står bogstavelig talt i kø for at blive en del af projektet, fortæller Rikke. Når 2. del af pilotprojektet er gennemført i foråret, starter næste fase med evaluering og herefter en mere formaliseret tilgang. Dermed kan der forhåbentligt blive skabt et egentlig finansieret projekt, der kan facilitere et antal beredskab uden for Danmark hvert år. Der skal søges fonde og andre midler; Rikke er allerede i gang med at danne sig et overblik. Sikkert er det, at initiativet har båret frugt - og at alle parter får noget ud af det. Det fortjener at blive løftet op på næste niveau.

Til sidst minder Rikke om alle de oplevelser, der kan komme ud af, at man som frivillig engagerer sig i beredskabet. Oplevelserne i Honduras har været skelsættende. Fattigt på materielle goder og en levestandard langt under det, vi kender... men samtidig så uendeligt rigt på glade, positive og virkelystne mennesker - samt en storladet natur med bjerge, ananasmarker og bountystrande. Der er intet sølle ved det. Som frivillig har man alle muligheder for at komme ud og få en på opleveren og blive en del af noget større.

Frivillig tager kampen op mod Ebola

En af Beredskabsforbundets stærke profiler, og et ansigt kendt i beredskabet over hele landet, sagde ja til at tage kampen op mod Ebola i Sierra Leone, som frivillig

Af Redaktionen

Foto: Markku Suominen. Base Camp, Port Loko set fra lejrens drone

I slutningen af 2014 drog Ejgil Boye Mortensen afsted til det vestafrikanske land Sierra Leone, på en usædvanlig opgave som Beredskabsstyrelsens Camp Manager for International Humanitarian Partnership (IHP).

Ejgil Boye Mortensen bor i Thisted og har en fortid som fastansat officer i Beredskabsstyrelsen. Samtidig har hans hjerte altid banket for de frivillige - både i og uden for Redningsberedskabet. Ejgil har været viceregionsleder i Beredskabsforbundets Region Nordjylland, og er i dag Frivillig Konsulent i forbundet, hvor han er ankermand for forbundets pilot-projekter omkring fremtidens forbundskredse.

Det største udbrud af Ebola nogensinde

23.253 smittede med 9.380 dødsfald til følge - så voldsom er Ebola-epidemien i Vestafrika, der startede tilbage i marts 2014. Tallene er status pr. 15. februar 2015 og indsamlet af det amerikanske Centers for Disease Control and Prevention, CDC, i Atlanta i samarbejde med Verdenssundhedsorganisationen, WHO. Tre dage senere, den 18. februar 2015, er dødstallet steget til 9.457. Epidemien er det største udbrud af den frygtede, smitsomme sygdom Ebola, som verden har set.

Ebola er en sjælden og meget dødelig sygdom, som skyldes Ebola viruset. Det formodes, at virus naturligt findes hos visse flagermus, hvorfra det under sjældne omstændigheder kan smitte til andre dyr eller mennesker. Sygdommen smitter ved kontakt med væsker og sekreter såsom blod, opkast, afføring eller sæd fra syge mennesker, eller i sjældne tilfælde ved indirekte kontakt med ebolavirus. Dødeligheden er ca. 60 %, og der findes ingen godkendt specifik behandling eller vaccine imod sygdommen. Første gang verden oplevede sygdommen var i 1976, hvor et udbrud nær Ebola-floden i Den Demokratiske Republik Congo, gav sygdommen sit navn. Siden har der været mange tilfælde af udbrud, men slet ikke i den skala vi oplever nu. (kilde: Statens Serum Institut, www.ssi.dk)

Derfor har en række af de 16 vestafrikanske lande haft hårdt brug for hjælp, og til et af de hårdest ramte lande, Sierra Leone, har Danmark gennem Forsvarets Sundhedstjeneste sendt sundhedsfagligt personel og en Base Camp via Beredskabsstyrelsen. Sierra Leone er med sine knap 6 millioner indbyggere hårdt ramt af epidemien - næsten halvdelen af det totale antal smittede er herfra, og ud af de 337 nye tilfælde af smittede i Vestafrika, som WHO har registreret i de seneste tre uger, er 221 tilfælde fra Sierra Leone. Det andet hårdt ramte land er Guinea.

Ejgil Boye fortæller - *“I forbindelse med bekæmpelse af Ebola-epidemien i Vestafrika var jeg i to måneder udsendt til Sierra Leone som Camp Manager i Port Loko for International Humanitarian Partnership (IHP). Port Loko er landets næststørste by med ca. 40.000 indbyggere og ligger omkring 120 km nordøst for hovedstaden Freetown. Lejren i Port Loko blev drevet af Beredskabsstyrelsen i IHP’s navn.”*

IHP er en sammenslutning af 8 europæiske ”beredskabsstyrelser”, og IHP’s formål er at yde bistand til hjælpeorganisationer indenfor afgrænsede specialer i forbindelse med katastrofer af den ene eller anden art.

En indsats vi alle kan være stolte af

Et af Danmarks specialer er lejre som denne Base Camp i Port Loko. Formålet med lejren er at sørge for ordentlige indkvarterings-, spise- og hvileforhold for nødhjælpsarbejderne. Lejren i Port Loko er hjem for de ca. 25 sundhedsmedarbejdere, som Forsvarets Sundhedstjeneste har udsendt, men lejrens gæster

kommer fra hele verden - alene i februar måned i år registrerede man gæster fra 25 forskellige lande og 15 amerikanske stater. De fleste gæster arbejder som læger, sygeplejersker og laboranter i de forskellige *Ebola Treatment Centres* i området, men også en del organisationsfolk fra f.eks. WHO vælger at bo i lejren. Og den

danske Base Camp i Port Loko er blevet et populært opholdssted og lejren er derfor ofte fuldt belagt, som Ejgil Boye forklarer:

“Når man ser på mulighederne for at finde et ordentligt sted at bo i og omkring Port Loko, er det nemt at blive populær. Der har ikke været strøm i Port Loko de sidste 8 år, og der er ikke rindende vand eller kloak i byen. Og Campen har et godt ry i alle organisationerne, i Port Loko og i hovedstaden, Freetown, og langt udenfor Sierra Leones grænser, og der bliver talt om den i flyene på vej frem og tilbage. Den eneste ulempe ved det er, at vi ofte må sige nej til gæster på grund af pladmangel.”

Lejren har ellers en stor kapacitet med plads til hele 108 boende gæster. Lejren er opbygget med store telte, der hver rummer indkvartering af 6 personer i individuelle kabiner, et køkken samt bade- og toiletfaciliteter.

Fotos side 45:

1. Foto: Ejgil Boye Mortensen. Frivillig Per Michael Høiler sammen med lejrens lokalt ansatte i forbindelse med hans afrejse fra lejren

2. Foto: Ejgil Boye Mortensen. Bade- og vaskedag ved floden i Port Loko

3. Foto: Frank Thisgaard. Ejgil Boye Mortensen sammen med nogle af lejrens naboer

”Når hjælp er en æressag”

Herudover har lejren sin egen logistik med vaskeri, værksted, vandrensningsanlæg, IT-systemer og Wi-Fi, skadestue og strøm-generatorer. En særlig enhed i lejren rummer to Ebola Observation Units. De skal kun bruges, hvis en af lejrens beboere får symptomer på Ebola, så den syge hurtigt kan isoleres og blive tilset i sikre omgivelser. For selvom Base Camp er en støttefunktion, og ikke en behandlingsklinik, så er risikoen for sundhedspersonalet ikke til at spøge med, når de er på arbejde i klinikkerne.

For at få Base Campen til at fungere huser den også en stab på 10 personer. Personalet i Base Camp kommer primært fra Danmark, men også Finland har sendt to personer til staben. Da det er Beredskabsstyrelsen, der driver lejren, er der naturligvis en del fastansatte herfra med, men der er tradition for at anvende frivillige og civile i de internationale indsatser, og sådan er det også i Port Loko, som Ejgil Boye forklarer:

“I den periode, jeg var i lejren, havde vi således en civil elektriker som var deltidsbrandmand, en civil mekaniker fra et beredskabscenter, en paramediciner fra Falck, som også er tilknyttet den Frivillige Indsatsstyrke i Herning, fire frivillige fra henholdsvis Ålborg og Hedehusene, en befalingsmand af reserven, 2 civile kokke med en fortid som cafeteriabestyrere i Beredskabsstyrelsen og endelig mig selv, som er frivillig ved Beredskabsstyrelsen Nordjylland og med en fortid som fastansat i Beredskabsstyrelsen. Desuden var den ene finne frivillig redningshundefører.”

Til at hjælpe med at løse de mange opgaver, består lejrens mandskab også af 27 lokalt ansatte medarbejdere og tre handy-men til at hjælpe tømreren og elektrikereren. Så arbejdsledelse er også en stor opgave for de udsendte.

Da Helle Thorning-Schmidt besøgte Sierra Leone den 19. januar 2015, viste Ejgil Boye statsministeren rundt, og fortalte om lejren og opgaverne. Statsministerens besøg gav opmærksomhed til de danske beredskabsfolk og det danske sundhedspersonale. Så både ansatte og frivillige, og beredskabet som helhed, fik den anerkendelse, som de fortjener.

De internationale opgaver er en helt anderledes verden end den vi normalt kender, når vi indsættes på opgaver i Danmark. Ejgil Boye vil gerne dele sine erfaringer, og kommer med gode råd til de frivillige, der overvejer at være med på kommende udsendelser:

“Det er folk med meget forskellige baggrunde, der er med hernede. Og det er afgjort en af overvejelserne, man skal gøre sig, inden man melder sig til den Internationale Pulje. Et sådant hold skal fungere fra første dag. Der er ikke tid til ryste-sammen-ture og gruppearbejde. Det er vigtigt, at den enkelte har et klart billede af, hvad der ligger i jobbet som speciale, og mindst lige så vigtigt at man er indstillet på at være en holdspiller, og at man kan leve tæt sammen med resten af teamet i en lang periode. Den normale udsendelses-periode til dette projekt har været 4 – 8 uger.”

Ejgil Boye er tilbage i Danmark igen, men lejren fortsætter sit livsvigtige virke til støtte for kampen mod den dødsensfarlige Ebola, der har vist sig meget svær at bekæmpe. Også i sådanne helt usædvanlige omgivelser og omstændigheder viser den frivillige indsats sin værdi - en indsats vi alle kan være stolte af.

** Artiklen er baseret på en beretning fra frivillig Ejgil Boye Mortensen, som var i Sierra Leone som Beredskabsstyrelsens Camp Manager for International Humanitarian Partnership (IHP).*

*Foto: Beredskabsstyrelsen
Statsministerens besøg den 19. januar,
Ejgil Boye Mortensen, Statsministeren
Helle Thorning-Schmidt, en Sierra Leone-
minister og OL Jørgen Clasen, FSU*

'Gold Cross of Merit'

til frivillige bag Projekt Østbørn

Beredskabsforbundets frivillige har i mere end 20 år inviteret børn fra Østeuropa på sommerferie i Danmark – og i langt de fleste af årene er invitationerne gået til børnehjemsbørn i Polen. Mange hundrede frivillige har gennem årene været involveret i sommerlejrene, og der lægges hvert år mere end 25.000 frivilligtimer i denne helt særlige humanitære opgave – en opgave, der selvfinansieres gennem donationer og frivilligt arbejde. I december 2014 blev seks frivillige ildsjæle hædret med det fornemme polske hæderstegn 'Gold Cross of Merit'.

*Af Redaktionen
Foto: Henrik Stage*

'Gold Cross of Merit' til Jan Vestentoft, Lene Schade, Bent Schade, Preben Jakobsen, Kirsten Nielsen og Else Højsager

Rådhuset i Aars i Vesthimmerlands Kommune dannede rammen om ceremonien, hvor den polske ambassadør, Rafał Wiśniewski, på vegne af Polens præsident, Bronisław Komorowski, overrakte det fornemme 'Gold Cross of Merit' til seks ildsjæle fra Projekt Østbørn.

De seks modtagere var Jan Vestentoft, Lene Schade, Bent Schade, Preben Jakobsen, Kirsten Nielsen og et familiemedlem, der modtog medaljen på vegne af nyligt afdøde Else Højsager. Fælles for modtagerne er, at de i mange år har været blandt de drivende kræfter i at planlægge og afholde sommerlejrene.

Polen siger tak og betaler tilbage ved at hjælpe sine naboer i øst

Ambassadør Rafał Wiśniewski sagde bl.a. i sin tale: "Polen står i gæld til Danmark, Beredskabsforbundet og særligt alle de frivillige, som har gjort det muligt for så mange børn at få en ferie fra deres liv på børnehjemmene. Denne gæld forsøger vi at betale tilbage – dog ikke til Danmark, men ved at følge jeres fremragende eksempel og rette vores hjælp mod vores naboer i øst og lige nu mod Ukraine".

Ambassadøren sagde endvidere: "Det er altid vanskeligt at udvælge de personer, som skal hædres med en sådan medalje, som jo er et symbolsk tegn på vores taknemmelighed.

Vi ved godt, at der er rigtig mange ud over de seks modtagere, der gennem tiden har gjort alt dette muligt. Vi håber, at I vil bringe vores dybeste tak til alle disse frivillige for at have løftet opgaven og til deres familier for at have givet tid og plads dertil”.

Landskoordinator for Projekt Østbørn, Bent Schade, holdt en takketales på vegne af modtagerne, hvori han udtrykte tak og stolthed over at få overrakt en så ærefuld hædersbevisning – og forsikrede om, at indsatsen vil fortsætte også i årene fremover.

Vesthimmerlands borgmester, Knud Kristensen, havde sørget for de festlige rammer og sikret, at der var kaffebord til de mange fremmødte, der var med til at fejre dagen.

4.500 børn har været på sommerlejr og fået minder for livet

Siden starten i 1992 har 4.500 børn deltaget i sommerlejrene, der hvert år afholdes i Hjørring, Holstebro, Kolding og Ishøj.

Sommerlejrene varer 14 dage, hvor de frivillige i projektet har gjort alt for at give børnene gode og spændende oplevelser, samtidig med at børnene også har haft en voksen at kunne gå til – en voksen, som var der for det enkelte barn.

Sommerlejrene finder sted i ugerne 27 og 28, og de gør en stor forskel. ”Børnene har lært at smile, mens de har været i Danmark,” fortalte en polsk børnehjemsleder efter en lejrur.

Forud for afholdelsen af sommerlejrene går et stort arbejde med at arrangere og planlægge alt det praktiske i forbindelse med opholdet, men et lige så stort arbejde er det at søge donationer og sponsorater, hvilket ikke altid har været en let opgave.

Hver enkelt sommerlejr skal selv få budgettet til at balancere – og alene det forarbejde tager et halvt år.

Flere af børnene har været faste gæster på lejrene gennem mange år, og i dag har Projekt Østbørn stadig kontakt med deltagere fra de første lejre.

De er voksne nu, men mindes stadig de gode stunder, hvor de var i Danmark og fik nogle dejlige oplevelser, som de bærer med sig.

Ud over selve oplevelsen på lejrene har Projekt Østbørn igennem mange år været i Polen og fulgt børnene der og har samtidig medbragt indsamlede effekter til børnene.

Og det er ikke småting, de frivillige kører til Polen. I efteråret 2014 afgik igen en lastbil læsset med tøj, legetøj, børnemøbler og senge til børnehjem, handicapshjem og babyhjem.

FAKTA

Via Beredskabsforbundets hjemmeside:

<http://beredskab.dk/om-os/oestboern/>.

Kontakt: landskoordinator Bent Schade tlf.: 40 25 56 50.

Hurtig hjælp er helt afgørende for overlevelseschancerne ved hjertestop

”Liv reddes i nuet” – sådan udtrykker Beredskabsforbundet behovet for, at så mange danskere som muligt kender til livreddende førstehjælp, og på europæisk plan har budskabet sin egen årlige dag: Hjertestarterdagen.

Hjertestarterdagen er en del af en kampagne, der skal sætte fokus på, at danskerne skal lære at redde liv. Det er Dansk Råd for Genoplivning og TrygFonden, der står bag en lang række aktiviteter i hele landet, hvor også Beredskabsforbundets førstehjælpsinstruktører deltager.

*Af Redaktionen
Foto: Thomas Gøtze*

I Danmark er der hvert år 3.500 personer, som falder om med et hjertestop uden for hospitalerne, og godt 10 % overlever.

Hurtig hjælp er helt afgørende for overlevelseschancerne ved hjertestop, fortæller Jesper Kjærgaard, overlæge på Rigshospitalet og formand for Dansk Råd for Genoplivning til hjertestarterdagen.dk:

”Hvis vidner til et hjertestop begynder genoplivningen, inden ambulancen ankommer, overlever én ud af fem personer. Hvis vidner ikke træder til, er det kun én ud af 20, som overlever. Så livreddende førstehjælp har en markant betydning for overlevelseschancerne. Vidnerne spiller desuden en afgørende rolle for at sætte hele beredskabet i gang. Når de ringer 1-1-2, bliver ambulancen sendt af sted, og hospitalet gør klar til at modtage patienten – dertil kommer, at vidnerne

får telefonisk vejledning i, hvordan de yder førstehjælp af personalet på vagtcentralen, som også kan guide folk til nærmeste hjertestarter.”

Ifølge Dansk Hjertestopregister er vi blevet meget bedre til at sætte ind med livreddende førstehjælp de seneste 12 år – i 2012 blev der givet livreddende førstehjælp, inden ambulancen nåede frem, i 63 % af tilfældene, hvilket er mere end en tredobling fra 2001, hvor tallet var 20 %. Men brugen af de stødgivende hjertestartere er fortsat lav: Kun i 3,4 % af tilfældene blev der givet stød med hjertestarter – det tal var i 2001 på 1,4 %.

Beredskabsforbundet deltog aktivt på Hjertestarterdagen Rundt omkring i landet demonstrerede frivillige instruktører fra Beredskabsforbundet, hvordan man giver hjertemassage og kunstigt åndedræt samt bruger en hjertestarter.

På gågaden i Nyborg stod Per Kildelund, og han modtog mange positive tilkendegivelser undervejs:

Hjertestarterdagen i Nyborg forløb strålende. Der var ca. 75 personer til demonstration i løbet af dagen, og flere var herne og få en snak om at lære førstehjælp. Der var en del børn, som prøvede at give hjerte-lunge-redning på børnedukkerne, så efterårsferien er helt perfekt til en hjertestarterdag, lyder det fra den frivillige førstehjælpsinstruktør.

I Terminal 1 i Københavns Lufthavn havde uddannelseskonsulenterne Kim Lindy Pedersen og Thomas Gøtze fra Beredskabsforbundets Uddannelsescenter også taget førstehjælpsdukker og hjertestartere med. Og her fik en lang række af de rejsende mulighed for at prøve kræfter med livreddende førstehjælp:

Vi stod lige ved checkin, så alle, der skulle ud at flyve i det tidsrum, kom også forbi os. Og mens folk sad og ventede på deres fly, havde de jo god tid til lige at følge med på afstand – så det var der rigtig mange, der gjorde, fortæller Kim Lindy Pedersen, der vurderer, at omkring 60 personer fik prøvet at bruge en hjertestarter i løbet af de timer, demonstrationerne foregik i Terminal 1.

Befolkningsuddannelsen Robust Borger skal motivere flere til at lære førstehjælp

Hjertestopregisteret viser, at tre ud af fire hjertestop uden for hospitalerne sker i hjemmet. Det sætter øget fokus på, at viden om livreddende førstehjælp kommer så bredt ud som muligt, så der i hvert hjem er nogen, der kan hjælpe.

Af samme grund indgår oplysning om alarmering og livreddende førstehjælp også i Beredskabsforbundets befolkningsuddannelse Robust Borger. Deltagerne lærer alarmering og introduceres til de grundlæggende principper for livreddende førstehjælp og brugen af en hjertestarter. Kurset kan ikke nå at uddanne deltagerne, men tanken er at motivere og opfordre alle til efterfølgende at tage kurser i livreddende førstehjælp og brugen af hjertestarter. Liv reddes i nuet.

FAKTA

Fakta: Hjertestarterdagen afholdes i 2015 den 16. oktober 2015.
Læs mere om arrangementer og baggrund på www.hjertestarterdagen.dk.
Lær at redde liv: Førstehjælpskurser udbydes bl.a. af Beredskabsforbundets Uddannelsescenter, www.bfuc.dk.

Det handler dybest set om parathed i samfundet

Med Robust Borger sætter Beredskabsforbundet en ny standard for befolkningsuddannelse. Der er utvivlsomt tale om et prestigeprojekt, hvor rigtig meget er på spil – for ambitionerne er store! Siden december 2013 har chefkonsulent Steen Svanholmer været tovholder på projektet. Vi har sat Steen stævne på landssekretariatet i Hedehusene for at få en status.

Af Kim Berckentin

Formålet er klart, siger Steen. Borgerne skal være mere selvhjulpne! Jo bedre befolkningen bliver til at forebygge ulykker samt passe på sig selv og hinanden, jo flere ressourcer kan frigives til de egentlige akutte redningsopgaver. Derfor blev det allerede tilbage i 2009 fra politisk hold besluttet at styrke indsatsen på området – og dermed også tage den hidtidige befolkningsuddannelse, bestående af hhv. førstehjælpskursus og elementær brandbekæmpelse, op til revision.

Et nyt produkt, som appellerer bredt til borgerne

Vigtigst var at få skabt et nyt produkt, som var så klart og skarpt, at det blev forståeligt og relevant for ALLE borgere i det moderne samfund.

”Vi var nødt til at få en uddannelse skruet sammen, der passer til de behov, samfundet har i dag – og som også appellerer bredt til borgerne.” Det sidste er *meget* nødvendigt: Med en ambition om, at Beredskabsforbundet over en generation (her regnet som en periode på 30 år) skal uddanne en million danskere til Robuste Borgere, så kan man ikke bare nøjes med at flytte et par kommaer. Nogle gange er der brug for et paradigmeskift, som Steen siger.

Det skaber selvfølgelig noget støj. Især i en organisation drevet af frivillighed, hvor den indre motivation og ønsket om at skabe merværdi for vores fællesskab er det afgørende. Det rejste en del spørgsmål til, *hvordan* man gør det bedst. Men vidensdeling er en af vores fornemste opgaver – vores eksistensberettigelse, slår Steen fast. Vi skal det.

Kurser har tidligere været gennemført af meget dygtige instruktører med dyb og bred viden. Det stiller imidlertid store krav at kunne rekruttere og fastholde disse specialister anno 2015. Derfor er der med den nye struktur lagt vægt på, at underviserne i højere grad skal være facilitatorer, der ansporer frem

for at belære.. *Nudging* udtrykt på engelsk. Den konkrete specialistviden bliver nu formidlet på kurserne via videoklip – f.eks. taler Tyra Krause, overlæge ved Statens Serum Institut, om pandemier. Kursusdeltagerne får således viden fra et varieret hold af eksperter, der alle med deres individuelle indslag leverer dynamik til det samlede undervisningsindtryk. Det er så i højere grad op til Beredskabsforbundets frivillige undervisere at skabe en dialog med deltagerne om de enkelte emner. Det levner plads til, at man som underviser i langt højere grad kan bruge sig selv og sin personlighed til at skabe en levende atmosfære i samspil med kursisterne. Man er ikke længere afhængig af at skulle være alvidende og kunne svare på alt. Rollen er flyttet.

I efteråret 2014 fik man uddannet 80 undervisere, og siden årsskiftet er yderligere 40 kommet til, så styrken i dag er oppe på 120. Steen kalkulerer selv med at skulle nå op på en konstant kerne af 500 frivillige undervisere, der i snit skal kunne bruge 30 timer i løbet af et år. Det vil det kræve at kunne håndtere de 33.000 borgere, der årligt skal igennem uddannelserne. Målet er som nævnt en million Robuste Borgere; men midlet er underviserne, de er simpelthen nøglen – A-kæden, pointerer Steen.

Kvalitetssikret

Netop derfor er alt blevet kvalitetssikret. Vi kan ikke begynde at markedsføre og distribuere et produkt, som ikke er 100 % i orden, siger Steen. Der er blevet udviklet et selvstændigt logo til Robust Borger, der således har fået sin helt egen genkendelige identitet. Undervisningsmaterialerne er blevet nytænkt, og der er udarbejdet helt nye brochurer og hæfter. Hele pakken var klar i august 2014. Hen over efteråret nåede man op på de første 1.400 Robuste Borgere.

I december opstod en uventet mulighed for at afprøve rammene for Robust Borger – nemlig ved en sand mediestorm i forbindelse med et kraftigt blæsevejr hen over Danmark. Det var egentlig et

Foto: René Andersen, Frivillig, forebyggelses koordinator RGN Hovedstaden

lokalt initiativ, hvor den regionale konsulent i Midtjylland skulle interviewes af en journalist for at tale generelt om Robust Borger. Pludselig blev informationen yderst relevant og påkrævet, da stormen Alexander suste ind over landet – og det endte med både pressemeddelelse og omtale i de landsdækkende medier. På den måde blev Robust Borger fra den ene dag til den anden eksponeret massivt i offentligheden. Resultatet var markant efter tre dages eksponering – 1.000 nye borgere stod klar på venteliste for at deltage i et kursus. For Steen og kollegerne var det en god lakmusprøve for projektet Robust Borger. Der måtte løbes stærkt for at honorere efterspørgslen og for at sikre en kort reaktionstid, så alle interesserede fik en god og professionel oplevelse i mødet med Beredskabsforbundet.

Steen fremhæver det meget positive i, at medieomtalen var i stand til at rekruttere så mange borgere. Det beviser, at produktet netop er blevet relevant og vedkommende for borgeren. Vi er nu i gang med den sidste finpudsning og kvalitetssikring. Vores budget lægger op til, at der må forfines og revideres undervejs, i takt med at der tilføres midler og ressourcer; derfor er udrulningen af projektet delt op i etaper. Vigtigst er det at fastholde presset og fokus, siger Steen. Her i år regner man med 8-10.000 nye Robuste Borgere.

Dynamikken skal her i opstarten udspringe fra landssekretariatet, der er initiativtageren i forbundet. Gradvist skal ansvaret overtages af de regionale enheder. Ideen bag at tage ejerskab i Robust Borger er en simpel kalkule, som Steen fremstiller på følgende måde: Forestil dig en kritisk hændelse i 2020, der f.eks. bevirker, at strømmen går i tre dage i din region – forestil dig, at du har 50.000 antal Robuste Borgere, i forhold til at du *ingen* har. Hvilket scenarie vælger du? ... Svaret giver selvfølgelig sig selv, men illustrerer meget godt, hvorfor projektet er så vigtigt – og hvorfor det kræver et fuldt gennemtænkt koncept og præcision, før man træder speederen i bund.

Vi har et fælles ansvar for samfundet, når en nødsituation opstår

Det handler dybest set om parathed i samfundet – ikke om at skabe unødigt frygt og bekymring. Grænsen er nok hårfin – derfor kræver det vores omtanke, siger han. Tidligere var borgerne meget bedre

orienteret om trusselsbilleder ... med henvisning til koldkrigstiden. Dengang var folkeoplysning og fordeling af ansvar og opgaver i en nødsituation mere nærværende; sirenerne lød jo en gang om ugen, genkalder Steen. I dag er opmærksomheden ændret ... men vi har fortsat et fælles ansvar for samfundet, når en nødsituation opstår.

Den enkelte borger kan gøre meget selv. I en hverdag, hvor alt er lagt an på elektroniske løsninger – vores forsyning, vores betalinger og vores kommunikation – er det ikke svært at forestille sig den rådvildhed, der kan opstå, hvis det hele forsvinder i f.eks. tre døgn. Den Robuste Borger lærer at tage sine forholdsregler og vil i højere grad have incitament til at løfte mere ansvar selv. Det er lidt fortvivlende, hvis man under en orkan ringer 112, fordi et træ er væltet i baghaven, og ingen er i åbenlys fare ved det, siger Steen med et lille smil; i sådan en situation er det vigtigt at allokere beredskabets kræfter i den retning, hvor nødsituationerne virkelig er.

Robust Borger kræver manpower for at lykkes

Teamet bag underviserne består foruden Steen af de fem regionale koordinatore samt fem konsulenter, der også faciliterer projektet. Det blev sidste år besluttet, at hver regionskoordinator rekrutterer en gruppe af frivillige kræfter, der skal være med til at støtte op om eksekveringen af dette meget stort anlagte projekt.

Steens første års tid i indsatsen har været hæsblæsende. Det er med slet skjult stolthed, at han beretter om den entusiasme og kampgejst, der er vokset frem i organisationen, i forbindelse med at Robust Borger er blevet kommunikeret ud internt. Samtidig glæder han sig over, at en helt ny underviserstruktur er på plads, et knivskarpt kursusmateriale er udviklet samt en konstant stigende kendskabsgrad i befolkningen til projektet. Spontane henvendelser og den positive feedback viser, at vi i Beredskabsforbundet har set rigtigt, da vi nytænkte befolkningsuddannelsen, siger han. Nu begynder selve eksekveringen af de mange gode kræfter og tanker, der ligger bag produktet Robust Borger.

Godt begyndt er halvt fuldendt.

Udfordringer for redningsberedskabet

Beredskabsstyrelsens direktør Henning Thiesen er – under overskriften Forecast - blevet bedt om at komme med sit bud på udviklingen inden for redningsberedskabet i de kommende år – også for de frivillige.

Af Henning Thiesen, Direktør for Beredskabsstyrelsen

Alt imens der kører en politisk proces, der skal føre frem til en nærmere beslutning om redningsberedskabets indretning, er der god grund til at dvæle ved de udviklingstræk, vi kan se ud fra de seneste år. Her tænker jeg især i forhold til de opgaver, som er blevet løst af redningsberedskabet, og som i høj grad er sammenfaldende med de udfordringer, man også møder i andre sammenlignelige dele af verden.

Det nationale risikobillede

Det nationale risikobillede identificerer ti udvalgte nationale risici, som i en beredskabsmæssig sammenhæng kan have de potentielt alvorligste konsekvenser for det danske samfund.

Risiciene kan groft inddeles i 2 grupper; de naturskabte hændelser og de menneskeskabte hændelser.

Ved de menneskeskabte hændelser har vi i Beredskabsstyrelsen rettet fokus mod transportulykker, ulykker med farlige stoffer på land, forureningsulykker til søs og nukleare ulykker. Det er scenarier, som ikke indtræffer så ofte, men som alle potentielt kan have store konsekvenser, når de indtræffer.

Det er også her de sikkerhedsmæssige trusler i form af f.eks. et terrorangreb, som vi så det i forbindelse med de tragiske hændelser i Paris for nylig, hører hjemme. Også det har Beredskabsstyrelsen – og det samlede statslige beredskab – fokus på.

I forhold til de naturskabte hændelser har vi i særlig grad fokus på håndtering af ekstreme vejrphenomener, som orkaner, storme, stormfloder, kraftig regn og skybrud – som fx stormene Bodil og Egon. Håndteringen af følgerne af disse vejrphenomener fylder meget i redningsberedskabets daglige arbejde, og Beredskabsstyrelsen har mange indsættelser i både ind- og udland som følge af ekstremt vejr. Og på trods af klimatilpasnings-tiltagene forventer vi, at ekstremvejr fortsat vil være en udfordring i årene fremover.

Herudover har vi fokus på en anden type naturskabte hændelser - de alvorlige smitsomme sygdomsudbrud – som pandemisk influenza, husdyrsygdomme og zoonoser. Her er Beredskabsstyrelsens indsats i kampen mod ebola et godt eksempel på, hvordan styrelsens kapaciteter og personel kan anvendes internationalt.

Fremtidige udfordringer

Generelt har vi i Beredskabsstyrelsen fokus på udviklingen i risikobilledet, så vi – sammen med det kommunale redningsberedskab - kan håndtere de typer af hændelser, som vi har i dag, og som vi forventer flere af fremover. Men en ting man i særlig grad erkender, når man arbejder med beredskab, er, at man ikke kan forudse alle hændelser.

Beredskabsområdet har tidligere været præget af en erfaringsbaseret tilgang – altså hvor vi udvikler beredskabet gennem erfaring fra konkrete indsatser. Den tilgang er fortsat relevant, men vi har i Beredskabsstyrelsen fokus på at fremme en mere forskningsbaseret tilgang til beredskabsområdet.

Målet er, at viden fra praksis, forskning og uddannelse skal gå ”hånd-i-hånd” og i større omfang end tidligere danne grundlag for udviklingen af beredskabet. Det gælder for alle dele af beredskabet i forhold til planlægning, forebyggelse og den operative indsats.

Fremtiden for de frivillige

Fremover bliver opgaverne for redningsberedskabet næppe færre, og vi får fortsat brug for de frivillige til at bidrage til løsningen af dem.

De frivillige i redningsberedskabet har en - helt naturlig - operativ begrænsning. De har et arbejde, som også skal passes, og derfor er der en række begrænsninger i forhold til, hvor hurtigt en frivillig kan møde op til indsats, og hvor længe den frivillige kan deltage i indsatsen.

Det statslige redningsberedskab har relativt set flere længerevarende indsatser end det kommunale redningsberedskab, og der er derfor også mulighed for i højere grad at planlægge anvendelsen af frivillige end i det kommunale redningsberedskab, hvor indsatserne er rigtig mange men også er karakteriseret ved at være af kortere varighed og af helt akut karakter.

I de seneste år har der på kommunalt niveau især været fokus på anvendelse af frivillige til forebyggende indsatser, og det vil der ganske givet også være fremover. Samtidig bliver det spændende at se, hvordan de nye, større kommunale redningsberedskaber vil indtænke de kommunale frivillige i den nye struktur.

Beredskabsforbundet har fokus på at støtte kommunerne over hele landet i anvendelsen af frivillige, og forbundet har også

styrket den regionale struktur, hvor forbundets konsulenter er placeret på – og kører ud fra – Beredskabsstyrelsens beredskabscentre.

Men forbundet har også sine egne frivillige. Jeg er bekendt med, at forbundets frivillige i 2015 har planer om at tilbyde et stort antal borgere forebyggelsesuddannelsen Robust Borger, så de pågældende borgere kan blive selvhjulpne i forhold til de umiddelbare konsekvenser af ulykker i eget hjem.

Jeg ser det som en styrke, at de frivillige – om de har kontrakt med staten, kommunen eller alene er frivillige i Beredskabsforbundet - er villige til at påtage sig løsningen af mange forskellige opgaver. Det er til gavn for beredskabet og samfundet som helhed.

Vil du også være Frivillig?

Beredskabsforbundet
når hjælp er en æressag

